LO CANYERET

Col·legi de l'Advocacia de Lleida · núm. 124 · Agost 2026

Dia de la Justícia Gratuïta

Festa d'Estiu

IL·LUSTRE COL·LEGI DE L'ADVOCACIA DE LLEIDA

Edita
Col·legi de l'Advocacia de Lleida
Pl. Sant Joan, 6-8, 1r – 25007 Lleida
Tel. 973 23 80 07 – Fax 973 23 03 76
canyeret_cr@advocatslleida.org
http://advocatslleida.org

Director
Josep Corbella i Duch, advocat

Consell de Redacció
Josep Corbella i Duch, advocat
Ramon Forteza Colomé, advocat
Celia Martínez Oset, advocada
Carla Mas Santacreu, advocada
Simeó Miquel Roé, advocat
Enric Rubio Gallart, advocat

Consell Editorial
Antonieta Martí Teruel, degana
Albert Guilanyà Foix, president Audiència Provincial Lleida
Jorge Lucía Morlans, fiscal en cap Lleida
Antoni Vaquer Aloy, catedràtic dret civil UdL
Ana Mª Romero Murillo, professora dret del treball UdL

Col·laboradors
F. Xavier Alonso Latorre, advocat
Marta Bergadà Minguell, advocada
Helena Palau Villar, graduada en dret
Francisco Socorro del Castillo, responsable sector jurídic
Montse Amorós Julvez

Impressió | Departament de publicitat
Edicions MIC
Tel. 93 799 07 07
www.revistesamida.cat

Dipòsit Legal: L-203-1998

LO CANYERET no es fa responsable de les opinions expressades pels col·laboradors en els escrits signats. Tots els drets reservats. Ni la totalitat ni part d'aquesta revista pot reproduir-se o transmetre's per cap procediment electrònic o mecànic, sense permís previ i per escrit del Col·legi de l'Advocacia de Lleida. L'autor o autors dels treballs presentats conservaran la propietat intel·lectual dels mateixos, cedint en exclusiva a la revista LO CANYERET el dret d'explotació de l'obra.

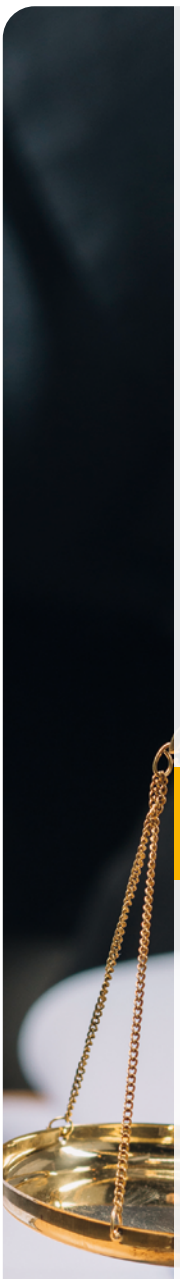

FOTO: Genaro Massot

Sumari

• **CARTA DE LA DEGANA** **3**

• **D'ACTES DE DISPOSICIÓ , HEREUS I COMPTES BANCARIS. DE LA INCLUSIÓ D'HEREUS EN ACTES DE DISPOSICIÓ: L'ACTE D'INCLOURE HEREUS COM A COTITULARS EN COMPTE BANCARI POT NO SUPOSAR UNA DONACIÓ** **4**
F. Xavier Alonso Latorre

• **FIDUCIA CUM AMICO, OCULTACIÓN PATRIMONIAL Y LEY DE LA SEGUNDA OPORTUNIDAD: POR QÉ ES CLAVE ANALIZARLO ANTES DE EMPEZAR** **7**
Marta Bergadà Minguell

• **LA COMPENSACIÓ ECONÒMICA PER RAÓ DE TREBALL EN EL RÈGIM DE SEPARACIÓ DE BÉNS: L'ESCALA JURISPRUDENCIAL DEL PERCENTATGE** **9**
Helena Palau Villar

• **EL VALOR DE REFERENCIA Y SUS INCONGRUENCIAS** **17**
Francisco Socorro del Castillo

• **RESSEGUINT ELS DIARIS OFICIALS Maig – Agost 2026** **20**

• **DIA DE LA JUSTÍCIA GRATUÏTA** **21**

• **FESTA D'ESTIU** **23**

• **ACTIVITAT COL·LEGIAL** **24**

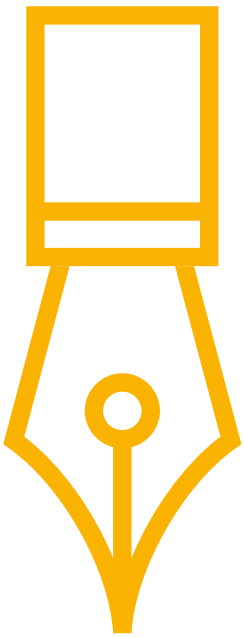
• **CENS COL·LEGIAL** **27**

• **PREMI "RELATS CURTS 175è ANIVERSARI DEL COL·LEGI": CANÇONS DE LLADRES I SERENOS** **28**
Josep Lluís Gómez Gusí

• **CATALÀ A LA CARTA** **32**

• **IN MEMORIAM** **33**

TORNAR AL SUMARI

Una reforma que obre una nova etapa en la protecció social de l'advocacia

La recent aprovació de la Llei 2/2026, de 29 de juliol (BOE 186 de data 31 de juliol), modifica la regulació de les mutualitats alternatives al RETA i obre una nova etapa en el sistema de protecció social dels professionals de l'advocacia.

La reforma introdueix una qüestió llargament reivindicada: la possibilitat que determinats professionals puguin acollir-se a una **passarel·la voluntària al RETA**, mitjançant la transferència dels drets econòmics acumulats a les mutualitats, en els termes que desenvolupi el futur reglament. Tanmateix, la remissió al dictat d'un venidor reglament no és una tècnica legislativa que afavoreixi a la seguretat jurídica i garantia dels interessos reconeguts, atès que, malgrat que hi hagi una aprovació de llei, a data actual tot queda als "llimbs dels passos perduts". El reglament haurà de concretar les condicions de transparència i el sistema de conversió dels períodes alternatius en les mutualitats en períodes computables al règim especial de la Seguretat Social dels treballadors autònoms.

Valorem positivament que s'obri aquesta via i que es busqui reforçar la protecció social dels professionals. Cal posar de manifest que els professionals que ja són pensionistes queden exclosos de la passarel·la, amb l'única excepció de les persones perceptores d'una pensió de viduïtat.

Aquesta exclusió afecta advocats i advocades que han desenvolupat tota o bona part de la seva trajectòria professional dins del sistema mutualista i que, per haver assolit ja la jubilació, no poden accedir a aquesta nova via.

Considerem que aquesta realitat ha de formar part del debat sobre el desplegament de la reforma i que caldrà analitzar-ne amb rigor les conseqüències i l'impacte sobre els drets dels professionals que han quedat fora de la passarel·la. La discussió parlamentària va ser complicada; i l'aprovació del reglament també se'n preveu.

En aquest procés cal reconèixer també el paper actiu que han tingut diverses plataformes de mutualistes i d'afectats, que durant els darrers anys han impulsat mobilitzacions, han fet visible la situació de molts professionals i han contribuït de manera significativa a situar aquesta qüestió en el debat públic i institucional. La seva perseverança i capacitat de mobilització han estat un element rellevant en aquest procés i mereixen ser reconegudes.

El Col·legi farà un seguiment atent del desenvolupament de la reforma, amb especial atenció a la seguretat jurídica, la transparència i l'equitat, i s'articularan eines, amb la resta de col·legis professionals, per donar suport als mutualistes per la presa de decisions. En aquesta línia, divendres dia 4 de setembre es va impulsar una primera sessió informativa des del Consell de l'Advocacia Catalana. Confiem que el termini de tres mesos es respecti i que els grups de treball creats hi puguin intervenir.

Antonieta Martí i Teruel
Degana

TORNAR AL SUMARI

D'ACTES DE DISPOSICIÓ, HEREUS I COMPTES BANCARIS
DE LA INCLUSIÓ D'HEREUS EN ACTES DE DISPOSICIÓ:
L'ACTE D'INCLOURE HEREUS COM A COTITULARS EN COMPTE BANCARI POT NO SUPOSAR UNA DONACIÓ

F. XAVIER ALONSO LATORRE

Advocat

NOSCE TE IPSUM[1]. CONÈIXER-SE A UN MATEIX / CONÈIXER LA LLEI I ELS EFECTES

Matisar, abans que res, el mateix titular que encapçala el present; això és, especificar que el "simple fet d'incloure un descendent –fill/a; p. ex.– com a cotitular en un compte bancari no suposa, «per se», una donació als efectes jurídics-tributaris, en especial– que corresponguin.

Això és, perquè el fet d'incloure fills en un compte bancari d'un progenitor quan aquest mor pugui considerar-se donació; la referida inclusió ha d'anar acompanyada de certs requisits per tal que pugui ser considerada a títol gratuït.

Incloure fills com a cotitulars en el compte bancari dels progenitors quan un d'ells mor, és a dir, quan la titularitat del compte és d'una sola persona i la quantitat de diners de la qual pertany a aquesta persona, **no implica necessàriament «per se» l'existència de donació si la dita operació de disposició no va acompanyada dels requisits per poder considerada com a tal donació**.

"I això, perquè **un compte bancari suposa un contracte de dipòsit**, en el qual **la relació jurídica es produeix entre el dipositant, amo del dipositat i el dipositari; relació que no queda modificada pel fet que figurin diversos titulars en aquest compte.**

La cotitularitat implica simplement la disponibilitat de fons per part de qualsevol dels titulars, sense determinar l'existència d'un condomini, i menys per parts iguals, sobre aquest saldo. En tractar-se d'una *qüestió de fet*; per tant, *"haurà de ser l'Administració gestora competent, la que –amb les proves que aporti el consultant– qualifiqui l'operació objecte de consulta"*.

Així ho ha dictaminat la **Direcció General de Tributs en una consulta vinculant (V0353-26[2])** formulada per un ciutadà arran que –després de la mort del seu pare– la seva progenitora l'inclogués com a cotitular en els seus comptes. La qüestió a resoldre per la DGT era «*determinar si pel sol fet d'incloure els fills com a titulars en els comptes es pot considerar que existeix una donació*».

1 Coneix-te a tu mateix, i –per tant– també a la Llei o norma i la seva aplicació. Nosce te ipsum; Nosce te ipsum (del grec: Γνῶθι σεαυτόν, gnōthi seauton) és una màxima de Delfos que estava inscrita al temple d'Apol·lo. Ha estat citada i analitzada per nombrosos autors al llarg de la història del pensament, i s'ha interpretat de diferents maneres. Tot i que tradicionalment s'atribueix als set savis de Grècia o al mateix déu Apol·lo, la inscripció probablement va tenir el seu origen en un proverbi popular –la podem fer extensiva al coneixement i interpretació de les normes jurídiques, avui si ens plau; si bé en el seu dia i al llarg dels temps també s'ha aplicat per autors cristians, jueus i islàmics trobant diversos equivalents bíblics per tal expressió, fet que els va permetre discutir el tema de l'autoconeixement sense fer referència a la inscripció pagana–. En l'època de la Reforma protestant, els teòlegs cristians generalment entenien que la màxima exigia, en primer lloc, el coneixement de l'origen de l'ànima en Déu i, en segon lloc, el coneixement de la natura humana i la seva atracció vers el pecat. "No ho puc evitar" s'excusava el vescomte Valmont per tractar de justificar la seva atracció vers el sexe femení (així John MalKovic a la magnífica obra "Les liaisons dangereuses" d'Stephen Frears –incapaç de contenir el seu desig vers l'amor de Glen Close, Michelle Pfeiffer i Uma Thurman en els seus respectius papers d'una marquesa, una madamme i la jove Cecille– film estrenat el 1988, quin està basat en la novel·la del mateix nom, escrita per Pierre Choderlos de Laclos el 1782, o bé als nostres dies l'enganxosa cantarella d'Els Tyets "No ho puc evitar, ja no sé com fer-ho; m'ha arriat a les mans un coti ben salsero" així ho proclama la banda catalana, de la mateixa manera que ja cantaven els Pet Shop Boys amb el seu Cèlebre "It's a sin"). Tancant parèntesi, recordar els escrits seculars de l›època on van aflorar i sorgir diversos significats nous; entre ells, el tocant al fet que «coneix-te a tu mateix» era un precepte per a estudiar les propietats físiques del cos humà; que avui transmutem al coneixement de la norma i llurs efectes.

Durant els segles XIX i XX l'aforisme va adquirir diverses associacions noves. Va ser citat amb freqüència en la filosofia i la literatura alemanyes per autors com Immanuel Kant, Friedrich Hegel i Johann Wolfgang von Goethe, i va tenir un paper rellevant en el desenvolupament de la psicoanàlisi, on es va interpretar com una ordre per a comprendre el subconscient; avui, però, ens permetem la llicència per fer-la extensiva a **la necessitat del coneixement del dret i la norma**.

2 Consulta V053-26. https://petete.tributos.hacienda.gob.es/consultas/?num_consulta=V0353-26

TORNAR AL SUMARI

Elements necessaris perquè la inclusió de fills/es en un compte bancari revesteixi el caràcter jurídic de donació. **Perquè es pugui considerar una donació** incloure els fills en el compte bancari dels progenitors quan un d'ells mor, **la inclusió ha d'anar acompanyada de certs requisits**; anem-los a veure.

Incloure els fills com a cotitulars en el compte bancari dels progenitors quan un d'ells mor és a dir, quan la titularitat del compte és d'una sola persona i la quantitat de diners que pertany a aquesta persona, **no implica necessàriament l'existència de donació si no va acompanyat dels requisits perquè sigui considerada una donació**.

"I això, perquè un *compte bancari* suposa un *contracte de dipòsit*, en el qual la *relació jurídica* es produeix entre el *dipositant*, amo del dipositat *i el dipositari*, relació que no queda modificada pel fet que figurin diversos titulars en aquest compte.

La *cotitularitat* implica simplement la *disponibilitat de fons per part de qualsevol dels titulars, sense determinar l'existència d'un condomini*, i menys per parts iguals, sobre aquest saldo.

En tractar-se d'una qüestió de fet, haurà de ser l'Administració gestora competent, la que, amb les proves que aporti el consultant, qualifiqui l'operació objecte de consulta".

En aquest sentit, l'esmentada **Consulta Vinculant V0353-26 de la Direcció General de Tributs** –de 19 de febrer de 2026– determina que *«incloure un fill com a cotitular en un compte bancari no constitueix, per si sol, una donació»*.

La DGT aclareix que no es produeix la meritació de l'Impost sobre Successions i Donacions (ISD) si no es demostra una disposició real dels fons per part del nou titular.

Nogensmenys, previ a aprofundir en l'anàlisi específica dels requisits que serien necessaris, a la llum dels raonaments de la DGT, perquè l'operació revesteixi el considerant de donació (amb tots els efectes jurídics que això comportaria); ressenyar –a grans trets– els extrems d'aquesta consulta:

1. Data: 19/02/2026.

2. Contingut: Tracta sobre la titularitat de comptes bancaris i les implicacions fiscals de la cotitularitat.

3. Conclusió: La simple addició d'un cotitular sense que hi hagi transferència efectiva o disposició dels fons no es considera una donació, segons la doctrina de la DGT.

4. Fonaments: Es basa en la interpretació de l'Impost sobre Donacions i el concepte de transmissió patrimonial, diferenciant la *mera titularitat formal* de la *titularitat real dels fons*.

La consulta –sens dubte– resultarà extremadament rellevant per a una *adequada i òptima planificació patrimonial* i familiar; evitant –en aquest sentit– la tributació automàtica pel simple fet d'afegir hereus a comptes bancaris.

El mateix Gustav Radbruch[33] advertia que ***el Dret positiu perd letigimitat quan es desconnecta racialment de la justícia***; i aquest advertiment resulta avui d'especial actualitat en una època o temps en quins l'administració –cada cop més, de forma gairebé simptomàtica– tendeix, podríem dir, a substituir la interpretació humana per processos automatitzats de verificació positiva.

Tot seguit desenvoluparem els principals extrems, als efectes jurídic-fiscals que aquí ens pertoquen, d'aquesta consulta tributària.

ELEMENTS ESSENCIALS QUE, SEGONS LA NORMATIVA VIGENT, HAN DE CONCÓRRER PER ENTENDRE QUE HI HA UNA DONACIÓ

La *Llei 29/1987, de 18 de desembre, de l'Impost sobre Successions i Donacions* –d'ara endavant, LISD–, disposa en l'article 5, apartat b), que "*estaran obligats al pagament de l'impost a títol de contribuents*, quan siguin persones físiques (...) en les donacions i altres transmissions lucratives *inter vivos* equiparables, *el donatari* o *l'afavorit* per elles".

El *Codi civil*, per la seva banda, entén la *donació* com "*un acte de liberalitat pel qual una persona disposa gratuïtament d'una cosa en favor d'una altra, que l'accepta*" (article 618) i que la donació "*es perfecciona des que el donant coneix l'acceptació del donatari*" (article 623).

---

3 «*Per seguretat jurídica ha de prevaldre la Llei, però quan és insuportable per injusta, ha de cedir davant la Justícia perquè el Dret extremadament injust no és Dret. Però, a més, per tenir naturalesa jurídica, la Llei ha de respectar el principi de igualtat*»; fórmula de Gustav Radbruch sobre el Dret extremadament injust.

Gustav Radbrunch (1878-1949); professor de Filosofia del Dret i de Dret Penal a les Universitats de Kiel i Heidelberg, Ministre de Justícia a la República de Weimar (1921 – 1923) i un dels principals autors del seu text constitucional.

Segons la seva formulació jurídica, *tot possible conflicte entre justícia i seguretat jurídica, s'ha de resoldre en favor de la seguretat jurídica, fins i tot quan el Dret sigui injust i inadequat el seu contingut*. «***Nogensmenys , quan la contradicció entre la llei positiva i la justícia assoleixi una mesura insuportable, en aquest cas la llei haurà de cedir davant la justícia com a dret injust***». *(1ª part de la fórmula o de la intolerància).*

És a dir, que davant el Dret extremadament injust ha de prevaler la justícia i no el Dret, el qual no s'haurà d'aplicar perquè en ser manifestament injust, no és Dret. Radbruch recupera el concepte de la moral de Sant Tomàs, que el Dret havia oblidat feia temps. Però, a més diu que: «***... es pot establir una altra línia divisòria on es vulgui si es pretén la justícia, on la igualtat, que constitueix el nucli de la justícia, és negada conscientment en l'establiment del Dret positiu, aquí, la llei no només és Dret injust, sinó que manca completament de naturalesa jurídica***». (2a part de la fórmula o de la negació), postulat amb el que va més enllà, *negant la naturalesa jurídica de les manifestacions més extremes del Dret injust.*

Per tant, conforme als preceptes transcrits, **la meritació de l'Impost sobre Successions i Donacions** –ISD, segons vist– **pel concepte de donació requereix l'existència d'una adquisició de béns per donació o per algun altre negoci jurídic a títol gratuït i *inter vivos***.

En aquest sentit, i d'acord amb el *Codi civil*, aquesta *donació només existeix* quan *una persona disposi gratuïtament d'una cosa* (en aquest cas, els diners del compte bancari) en favor d'una altra que l'accepta; donació que *es perfeccionarà quan el donant conegui l'acceptació del donatari*. I aquesta *donació* –i alhora, la *meritació* de l'*ISD*– només es produirà si concorren els elements essencials de la donació que la doctrina civilista assenyala:

i. empobriment del donant
ii. enriquiment del donatari
iii. intenció de fer una liberalitat
iv. acceptació del donatari (perfecció de la donació segons l'art. 623 CC)
v. observança de formalitats requerides segons naturalesa de béns donats.

A més, en el cas de la propietat dels diners dipositats en comptes bancaris de titularitat comuna –com passa en la consulta aquí examinades–, **la DGT constata** que la titularitat dels saldos dels comptes de dipòsit que figuren a nom de diverses persones de forma indistinta és una qüestió que ja ha estat objecte d'anàlisi i que el Tribunal Suprem ha aclarit aquesta qüestió en diverses sentències.

Concretament, **la STS de 19 de desembre de 1995** va dictaminar que: "(...) Mantenint-se la propietat exclusiva del mateix sobre les llibretes corresponents –així s'escriu ... «obertes al propi nom, propietari de les mateixes»–, **el nou cotitular designat ho era *simplement als efectes de poder disposar d'aquests fons en vida del propietari designant o autoritzant*, per la qual cosa, després de la seva mort, és pla que el dipòsit existent havia d'integrar el seu patrimoni relicte referit als seus hereus ...**".

Per tant, **per a la Direcció General de Tributs**, d'acord amb la jurisprudència del Tribunal Suprem, **els fons dipositats en un compte bancari obert a nom de dos o més titulars amb el caràcter d'indistinta o solidària no pertanyen "per aquest sol fet" a tots els cotitulars"**; ja que **la cotitularitat no determina, per si sola, l'existència d'un condomini, i menys per parts iguals**.

Així, **dita consulta arriba a la següent conclusió:** *«la inclusió d'un cotitular en un compte bancari, quina titularitat és d'una sola persona i quina quantitat de diners pertany a aquesta persona, no implica necessàriament l'existència de donació si no va acompanyada dels requisits perquè es consideri una donació. I això, perquè un compte bancari suposa un contracte de dipòsit, en quin la relació jurídica que es produeix entre el dipositant, amo del dipositat, i el dipositari; relació que no queda modificada pel fet que hi figurin diversos titulars en el dit compte.*

La cotitularitat implica simplement la disponibilitat de fons per part de qualsevol dels titulars, sense determinar l'existència d'un condomini, i menys per parts iguals, amb relació al referit saldo. En tractar-se d'una qüestió de fet, haurà de ser l'Administració gestora competent, la que, amb les proves que aporti el consultant, qualifiqui l'operació objecte de consulta».

Ja per anar cloent, *tot reprenent els clàssics*, podríem extractar o resumir el present mitjançant la contraposició de sengles aforismes llatins:

- **"*Bis dat, qui cito dat*."**
  "*Dona dues vegades, qui dona amb precipitació*", sense deguda observança de la legalitat o normativa vigent; derivada o –cosina germana; si més no– de la clàssica "*nemo dat quod non habet*": ja saben, no doni allò que no té.

- **"Dat bene, qui dat magne/valde."**
  "*Dona bé, qui dona molt*" en el sentit de qui "*dona granment o amb gran zel*"; atenent amb assenyat càlcul a les disposicions legals pertinents i les seves conseqüències.

Aforismes quins –vertaders fars que il·luminen el pensament filosòfic; essent mostra d'art, civilització, estratègia, habilitat, justícia i saviesa pròpia dels clàssics– reflecteixen la importància de la generositat dels **actes de donació** i la seva promptitud; sempre que els dits actes de liberalitat siguin fets amb el criteri adequat, de conformitat amb la normativa vigent i llur interpretació segons la jurisprudència; remetent-nos a totes les advertències aquí ressenyades. Respectant, com sempre, qualsevol altra opinió més ben fonamentada en els principis del Dret, el seu coneixement i la interpretació de la norma segons la Llei aplicable.

Lleida, juny de dos mil vint-i-sis

TORNAR AL SUMARI

FIDUCIA CUM AMICO, OCULTACIÓN PATRIMONIAL Y LEY DE LA SEGUNDA OPORTUNIDAD: POR QUÉ ES CLAVE ANALIZARLO ANTES DE EMPEZAR

Hay que desconfiar de quienes prometen resultados rápidos o garantizados sin haber estudiado previamente la situación real del deudor

MARTA BERGADÀ MINGUELL

Abogada, especialista en Derecho concursal y en la Ley de la Segunda Oportunidad, máster en Derecho concursal y socia fundadora de Bergadà Abogados

En muchos casos de Ley de la Segunda Oportunidad, el punto de partida del deudor suele ser parecido:

"No tengo bienes a mi nombre".

Y, muy a menudo, se añade algo más:

"La vivienda está a nombre de mi madre"; "El local lo puse a nombre de mi hermano"; "El coche figura a nombre de mi pareja".

Lo que muchas personas no saben es que, jurídicamente, que un bien no esté a tu nombre no significa necesariamente que no sea relevante cuando se analiza una solicitud de exoneración de deudas. Y aquí entra en juego una figura poco conocida, pero muy habitual en la práctica: la fiducia cum amico.

¿Qué es la fiducia cum amico? Explicado de forma sencilla

La fiducia cum amico se da cuando una persona pone un bien a nombre de otra por confianza, pero:

- El dinero lo ha puesto realmente quien no figura como titular.
- Existe una relación personal cercana (familia, pareja, amistad).
- Se entiende, aunque no se diga por escrito, que ese bien sigue siendo "suyo de verdad", aunque formalmente no lo parezca.

No hace falta firmar un contrato ni dejar constancia por escrito. En muchos casos basta con un "lo ponemos así y ya veremos más adelante". El problema es que, cuando llegan las deudas y se plantea la Ley de la Segunda Oportunidad, ese "más adelante" llega y suele hacerlo en el peor momento.

Un ejemplo muy habitual

Imaginemos este caso, que se repite más de lo que parece:

- Juan tiene deudas y miedo a perderlo todo. Hace años compra una vivienda, pero decide ponerla a nombre de su madre.
- El dinero de la compra sale de Juan. La hipoteca la paga Juan. Los gastos los asume Juan.
- Pero en el Registro de la Propiedad no aparece su nombre.
- Juan piensa: "No tengo vivienda, así que no hay problema".

Sin embargo, desde el punto de vista jurídico, eso no siempre es así. Si se demuestra que:

- Juan puso el dinero.
- La vivienda se puso a nombre de su madre solo por confianza.
- Siempre se entendió que era de Juan.

Podemos estar ante una fiducia cum amico. Y eso significa que, a ojos del juez, ese bien puede contar al analizar su situación real.

¿Por qué esto es importante en la Ley de la Segunda Oportunidad?

Porque uno de los requisitos esenciales para obtener la exoneración del pasivo insatisfecho (EPI) es la buena fe del deudor, la cual implica, entre otras cosas:

- Actuar con transparencia.
- No ocultar bienes.
- No aparentar una insolvencia que no se corresponde con la realidad económica.

Cuando existen bienes puestos a nombre de terceros, el juzgado puede plantearse preguntas incómodas:

- ¿Se ha intentado ocultar patrimonio?
- ¿Se ha declarado toda la información relevante?
- ¿Ese bien debía haberse tenido en cuenta?

No siempre la respuesta será negativa para el deudor, pero el riesgo existe si no se analiza correctamente desde el inicio.

¿Qué ha dicho recientemente el Tribunal Supremo?

El Tribunal Supremo, en su sentencia 1886/2025, de 18 de diciembre, ha vuelto a insistir en una idea muy clara y muy importante: No basta con mirar a nombre de quién está un bien; hay que analizar quién lo pagó y con qué finalidad.

En este sentido, admite que existe fiducia cum amico cuando una persona adquiere bienes con dinero ajeno y los pone a su nombre sabiendo que el verdadero propietario es otro. En esos casos, puede acordarse la restitución del bien a quien realmente lo pagó.

Aunque esta sentencia no se dicta en un procedimiento de Segunda Oportunidad, su doctrina es plenamente aplicable a los casos de insolvencia, porque refuerza el análisis de la realidad económica frente a la mera apariencia formal.

¿Y si el bien se adquirió hace muchos años?

Otro aspecto importante es el paso del tiempo. En los casos de fiducia cum amico, el plazo para reclamar el bien no empieza a contar desde que se compró, sino desde que la persona que figura como titular se niega a devolverlo.

Esto significa que bienes adquiridos hace muchos años pueden seguir siendo jurídicamente relevantes hoy, justo cuando se analiza la solicitud de exoneración de deudas. El tiempo, por sí solo, no siempre soluciona el problema.

Lo más importante: Analizarlo todo antes de iniciar el procedimiento

Todo lo anterior lleva a una conclusión muy clara: En la Ley de la Segunda Oportunidad, el momento clave no es el juzgado, sino antes de empezar.

Decisiones patrimoniales tomadas años atrás, bienes a nombre de familiares, pagos hechos “por confianza” o titularidades solo formales no desaparecen por el hecho de solicitar la exoneración de deudas. Al contrario: Suelen salir a la luz cuando más impacto pueden tener, especialmente al valorar la buena fe del deudor.

Por eso es fundamental:

- Analizar con detalle el historial patrimonial.
- Revisar cómo y con qué dinero se adquirieron los bienes.
- Detectar posibles situaciones de fiducia cum amico u otras figuras similares.
- Y hacerlo antes de iniciar el procedimiento, no cuando ya es tarde para corregir errores.

La Ley de la Segunda Oportunidad es una herramienta muy eficaz, pero no funciona con atajos ni soluciones universales. Cada caso es distinto y requiere un estudio jurídico serio y personalizado.

Precisamente por eso conviene desconfiar de quienes prometen resultados rápidos o garantizados sin haber analizado previamente la situación real del deudor. Un buen asesoramiento previo, riguroso y profesional, no solo evita problemas: Marca la diferencia entre hacer bien el procedimiento o empezar con el pie izquierdo.

TORNAR AL SUMARI

LA COMPENSACIÓ ECONÒMICA PER RAÓ DE TREBALL EN EL RÈGIM DE SEPARACIÓ DE BÉNS: L'ESCALA JURISPRUDENCIAL DEL PERCENTATGE

HELENA PALAU VILLAR

Graduada en dret

1. Introducció

El règim econòmic matrimonial de separació de béns es caracteritza per l'absència de comunicació patrimonial entre els cònjuges durant la seva vigència. Aquesta autonomia patrimonial pot conviure, tanmateix, amb una distribució sovint asimètrica de rols dins la parella: mentre un dels cònjuges es dedica substancialment a la llar, a la criança dels fills o col·labora sense retribució adequada en el negoci o la professió de l'altre, aquest darrer desenvolupa una activitat pròpia que li permet engrossir el seu patrimoni. En extingir-se el règim, aquesta divisió de funcions es tradueix en un desequilibri patrimonial que el règim de separació de béns, per definició, no corregeix per si mateix. Per pal·liar aquesta conseqüència, el legislador català va introduir la compensació econòmica per raó de treball ja en la modificació de la Compilació del Dret civil de Catalunya de 1993 i que ara es regeix per la Llei 25/2010, de 29 de juliol, del Llibre segon del Codi civil de Catalunya.

Aquesta darrera reforma va suposar un canvi de paradigma rellevant, ja que s'abandonà la configuració originària com a remei basat en l'enriquiment injust —doctrina que exigia acreditar tant l'enriquiment d'"un cònjuge com l'empobriment correlatiu de l'altre i que, sota el Codi de Família de 1998, havia generat una jurisprudència notablement casuística i poc predictible— per adoptar un sistema objectivat, centrat exclusivament en la constatació d'un increment patrimonial desigual entre els cònjuges durant la vida en comú. Com a element central d'aquesta objectivació, l'article 232-5.4 del CCCat va introduir, per primera vegada, un límit quantitatiu explícit fixat en la quarta part (25%) de la diferència dels increments patrimonials dels dos cònjuges, calculats d'acord amb les regles de l'article 232-6 del CCCat.

Ara bé, l'objectivació del sistema no n'ha comportat la completa determinació. La norma fixa un sostre, no una quota. L'article 232-5.3 del CCCat es limita a assenyalar dos criteris orientatius per situar el percentatge concret dins d'aquest marge —la durada i la intensitat de la dedicació del cònjuge creditor, i, en el cas del treball domèstic, si aquesta dedicació ha inclòs la criança de fills comuns o l'atenció a altres membres de la família convivent—, sense establir-ne cap correlació aritmètica. La inseguretat jurídica que la reforma de 2010 pretenia superar no ha desaparegut, doncs, sinó que s'ha desplaçat: de la pregunta sobre si escau la compensació —avui relativament pacífica— a la pregunta, molt més oberta, sobre quin percentatge concret correspon a cada supòsit.

És precisament aquesta zona de discrecionalitat judicial la que constitueix l'objecte del present article. A partir de l'anàlisi sistemàtica de la jurisprudència dictada pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) i per les Audiències Provincials (AP) catalanes entre 2014 i 2026, es pretén identificar els factors que, de manera reiterada, expliquen per què els tribunals situen el percentatge compensatori en un punt concret de l'escala del 5% al 25%, així com les circumstàncies excepcionals que en poden justificar la superació.

2. Consideracions prèvies sobre el mètode judicial de fixació del percentatge

Abans d'endinsar-se en l'anàlisi jurisprudencial pròpiament dita, convé precisar el mètode de càlcul que estableix el CCCat, atès que la base sobre la qual s'aplica el percentatge condiciona de manera determinant el resultat econòmic final.

L'increment patrimonial de cada cònjuge es calcula com la diferència entre el patrimoni final —en el moment de l'extinció del règim o del cessament efectiu de la convivència— i el patrimoni inicial, un cop deduïdes les càrregues i obligacions que afecten cada patrimoni (article 232-6.1 del CCCat). La referència temporal per al valor del patrimoni final és, doncs, el cessament de la convivència, i no la data de la sentència. D'aquesta manera, el cònjuge deutor no pot beneficiar-se d'una caiguda del valor dels seus actius posterior al cessament de la convivència si aquesta és artificialment provocada o resulta d'actes de disposició no justificats, d'acord amb el què estableix la STSJC núm. 49/2016, de 27 de juny (ECLI:ES:TSJCAT:2016:7061).

Sobre aquest càlcul bàsic operen dues correccions, ambdues orientades a evitar manipulacions en perjudici del cònjuge creditor. D'una banda, s'afegeix fictíciament al patrimoni final el valor dels béns dels quals s'hagi disposat a títol gratuït durant la vigència del règim —excepte les liberalitats a favor dels fills comuns i les d'ús—, de manera que el cònjuge deutor no pugui reduir artificialment el seu increment computable mitjançant donacions de tercers. D'altra banda, es dedueixen de la massa computable els béns que cada cònjuge tenia en iniciar el règim i conserva en extingir-se, els adquirits a títol gratuït durant el règim —herències, llegats i donacions de tercers— i les indemnitzacions per danys personals, si bé aquesta exclusió no abasta la part corresponent al lucre cessant generat durant el temps de convivència.

Un cop determinada, per aquesta via, la diferència entre els increments patrimonials dels cònjuges, l'article 232-5.4 del CCCat estableix que la compensació no pot superar la quarta part (25%). Convé insistir que es tracta d'un sostre i no d'una quota fixa, ja que el percentatge efectivament aplicat pot ser inferior —i generalment ho és— en funció de les circumstàncies del cas. Només amb caràcter excepcional, l'article 232-5.4 in fine del CCCat preveu una clàusula d'obertura per als supòsits de contribució notablement superior.

3. Anàlisi jurisprudencial dels criteris de fixació del percentatge

3.1. Franja baixa: percentatges entre el 5% i el 10%

3.1.1. Percentatges del 5% al 9,5%

La franja baixa, situada entre el 5% i el 10%, aplega el conjunt de supòsits en què, tot i concórrer el pressupòsit legal de la compensació —una diferència d'increments patrimonials i una certa dedicació desigual del cònjuge creditor a la llar, als fills o al projecte econòmic comú—, el sacrifici patrimonial real es qualifica de moderat o atenuat per la concurrència de circumstàncies correctores. Es tracta de supòsits en què la dedicació familiar o empresarial no comporta una desvinculació estructural del mercat laboral ni una pèrdua substancial de la capacitat de generació d'ingressos, sinó una adaptació o reorganització de funcions compatible, en major o menor mesura, amb el manteniment d'una activitat professional pròpia, amb el suport de personal domèstic extern o amb altres mecanismes de compensació indirecta produïts durant la convivència.

Dins d'aquest marge, el percentatge oscil·la en funció de la intensitat real de la dedicació i de la persistència d'ingressos o d'oportunitats pròpies del creditor. Als graons més baixos, la SAP de Tarragona núm. 167/2024, de 20 de març (ECLI:ES:APT:2024:426), reconeix un 7% a una cònjuge la dedicació de la qual, malgrat vint-i-cinc anys de convivència, resulta atenuada, atès que a la llar familiar hi va treballar sempre personal contractat a temps complet, que la restricció de la jornada laboral de la creditora es va limitar a un període de nou dels vint-i-cinc anys de convivència, i que l'espòs va assumir la major part de les càrregues econòmiques del matrimoni. La combinació d'aquests factors, porta la Sala a fixar un percentatge en el 7%, per sota, doncs, del llindar del 8% que la jurisprudència reserva als supòsits amb una incidència mínimament més gran sobre la carrera del creditor.

En un sentit encara més restrictiu se situa la SAP de Barcelona núm. 256/2026, de 4 de maig (ECLI:ES:APB:2026:3547), que fixa la compensació en el 5%, després de qualificar la dedicació de la creditora com de poca intensitat, en constatar que aquesta va treballar per compte d'altri durant la major part dels dinou anys de convivència, amb només breus períodes d'atur, que va poder ingressar i estalviar la totalitat dels seus propis ingressos —ja que el deutor assumia pràcticament totes les despeses domèstiques—, que va disposar de temps per formar-se i reorientar professionalment la seva activitat, i que en tot moment va comptar amb assistència de la llar pagada pel cònjuge deutor. La resolució subratlla, a més, que la convivència no li ha privat de drets socials, circumstància que reforça la conclusió que el sacrifici patrimonial, tot i existir, ha estat d'entitat molt reduïda.

Quan la contribució del creditor assoleix ja una rellevància pròpia —sense que el sacrifici patrimonial deixi, però, de qualificar-se com a moderat en atenció a la concurrència de circumstàncies que n'atenuen la intensitat—, el percentatge puja fins al 8% o el 9%. En aquests supòsits, la dedicació familiar o empresarial es configura com a compatible amb el manteniment d'una activitat professional pròpia efectiva, de manera que no es produeix una desvinculació real del mercat laboral ni una afectació substancial de la capacitat de generació d'ingressos o de progressió econòmica.

La jurisprudència identifica com a pauta central el fet que la contribució del cònjuge creditor no comporta una renúncia estructural a la seva trajectòria professional, sinó una adaptació o reorganització de les funcions dins la convivència. Això es tradueix en la persistència d'ingressos propis rellevants, sovint elevats, que permeten descartar l'existència d'una pèrdua d'oportunitats econòmiques significativa. En aquest sentit, resolucions com la SAP de Barcelona núm. 510/2018, d'11 de juliol (ECLI:ES:APB:2018:7323), o la STSJC núm. 60/2019, de 10 d'octubre (ECLI:ES:TSJCAT:2019:8388) —ambdues reconeixedores d'un 8%— posen de manifest que quan el creditor manté ingressos mensuals elevats i una activitat professional continuada, el desequilibri no deriva d'una pèrdua de capacitat econòmica, sinó d'una distribució desigual de les càrregues familiars.

A aquest element s'hi afegeix de manera recurrent la presència de suport extern en la gestió de la llar, especialment mitjançant servei domèstic, que redueix de manera significativa l'impacte de la dedicació familiar sobre el desenvolupament professional del creditor. Aquesta circumstància és especialment rellevant perquè impedeix considerar que la dedicació

TORNAR AL SUMARI

a la família hagi absorbit de manera exclusiva o prioritària el temps i les oportunitats del cònjuge creditor, reforçant així la idea de compatibilitat entre ambdues esferes.

Un altre factor determinant és la percepció d'una retribució en el marc de l'activitat desenvolupada en el negoci familiar o del cònjuge deutor, ja que, tot i que aquesta pugui ser inferior als estàndards de mercat, la seva existència implica que el treball prestat no ha estat completament gratuït ni ha comportat una pèrdua absoluta de capacitat d'acumulació patrimonial. La SAP de Lleida núm. 46/2016, de 27 de gener (Roj: SAP L 123/2016) és especialment il·lustrativa en aquest punt, ja que el tribunal reconeix el dret a compensació, però el limita a un 9,5% en considerar que la retribució percebuda i la participació en una societat patrimonial comuna ja havien generat una certa reversió econòmica a favor de la creditora.

Igualment, la jurisprudència valora la concurrència de mecanismes de compensació indirecta produïts durant la convivència, com ara la titularitat compartida de béns o participacions societàries, que permeten entendre que una part de l'increment patrimonial del deutor ja ha revertit, si més no parcialment, en el creditor. Això contribueix a reduir la intensitat del desequilibri final i, en conseqüència, justifica l'aplicació de percentatges situats en la banda inferior.

En definitiva, la franja del 5% al 9,5% és una escala progressiva, atès que com més factors correctors concorren i més intensament neutralitzen el sacrifici patrimonial —ocupació retribuïda pròpia, estalvi dels ingressos personals, suport domèstic extern— més s'acosta al percentatge del 5%; quan la contribució del creditor guanya pes tot i mantenir-se compatible amb la seva activitat professional, puja al 8-9%; i s'aplica el 9,5% quan aquests mateixos factors moderadors hi són, però amb una eficàcia compensatòria menor.

Així doncs, la clau d'aquesta franja no és l'absència de contribució, sinó la seva neutralització parcial per factors recurrents —ingressos i activitat pròpia, suport domèstic, retribució en el negoci familiar, compensació indirecta—, que delimiten el mínim de compensació en casos de desequilibri existent però d'intensitat insuficient per a una graduació superior.

3.1.2. Percentatge del 10%

El percentatge del 10% es configura com una franja especialment heterogènia que actua com a punt de confluència de situacions molt diverses, però que responen a una mateixa lògica de moderació del sacrifici patrimonial o de correcció del desequilibri mitjançant factors externs. Lluny de constituir un indicador unívoc del grau de dedicació, aquest percentatge reflecteix el resultat d'una ponderació global de les circumstàncies concurrents, en què el rellevant no és tant el volum abstracte de treball familiar o empresarial, sinó que es valora sobretot la seva incidència real sobre la capacitat del cònjuge creditor d'obtenir patrimoni propi.

En una primera línia interpretativa, el 10% s'aplica en supòsits en què existeix una dedicació significativa, però matisada per la concurrència de factors que en redueixen l'impacte econòmic. Així es desprèn de resolucions com la SAP de Lleida núm. 892/2018, de 20 de desembre (ECLI:ES:APL:2018:892), la STSJC núm. 62/2019, de 17 d'octubre (Roj: STSJ CAT 8431/2019), la STSJC núm. 41/2020, de 10 de desembre (Roj: STSJ CAT 11553/2020), la SAP de Lleida núm. 62/2022, de 21 de gener (ECLI:ES:APL:2022:62), la SAP de Barcelona núm. 555/2025, de 10 de desembre (Roj: SAP B 12595/2025), i la SAP de Barcelona núm. 116/2026, de 23 de febrer (Roj: SAP B 1713/2026), en les quals es reitera un patró caracteritzat per convivències de durada mitjana —habitualment situades entorn dels quinze i els vint anys—, sovint amb un nombre reduït de fills, normalment un o dos, i per una distribució de rols que no comporta una desvinculació absoluta del cònjuge creditor respecte del mercat laboral. En aquests casos, és habitual el manteniment parcial de l'activitat professional, ja sigui de manera continuada o amb interrupcions puntuals, així com processos de reincorporació progressiva al treball després de períodes de major dedicació familiar, circumstància que impedeix apreciar una pèrdua estructural de la trajectòria professional.

Aquestes resolucions permeten identificar altres factors recurrents que contribueixen a justificar la fixació del 10%, com la preservació del capital humà mitjançant etapes de formació o actualització professional, l'existència d'ingressos propis encara que no equivalents als del cònjuge deutor, i l'absència d'una dependència econòmica plena. Igualment, es valora la contribució econòmica especialment intensa del deutor, que assumeix el gruix de les càrregues familiars i redueix la incidència directa del sacrifici del creditor en la formació del patrimoni comú, així com la possible existència de suport domèstic extern —cangurs, assistents de la llar— o una certa flexibilitat en la distribució de funcions al llarg de la convivència. Tot plegat permet concloure que el sacrifici patrimonial és real, però de caràcter moderat, la qual cosa justifica la seva ubicació en aquest llindar intermedi.

En una segona línia, el mateix percentatge esdevé el resultat de l'aplicació de la regla d'imputació de les atribucions patrimonials prevista a l'article 232-6.2 del CCCat, que opera com un autèntic mecanisme corrector de la quantia indemnitzatòria. En aquests supòsits, la dedicació del cònjuge creditor pot haver estat molt intensa o fins i tot pràcticament exclusiva durant períodes prolongats, però el tribunal considera determinant que durant la convivència ja s'hagin produït transferències patrimonials rellevants a favor seu. Aquest és el cas paradigmàtic de la STSJC núm. 62/2019, de 17 d'octubre (Roj: STSJ CAT 8431/2019), en què, malgrat una dedicació gairebé total durant vint-i-tres anys, el percentatge es fixa en el 10% en atenció a les donacions prèvies d'immobles i vehicles, les quals són objecte d'imputació amb la finalitat d'evitar una duplicitat reparadora.

Aquesta doble via posa de manifest que el 10% no pot interpretar-se de manera lineal com a expressió d'una dedicació moderada, sinó com el resultat final d'un judici de compensació global en què poden confluir tant supòsits de sacrifici mitjà, com els reflectits en les resolucions esmentades, com supòsits de sacrifici elevat ja parcialment compensat per atribucions patrimonials prèvies. El criteri determinant no és, doncs, la intensitat abstracta del treball desenvolupat, sinó el balanç patrimonial final entre els cònjuges, de manera que la jurisprudència catalana prioritza evitar tant la infracompensació com la sobrecompensació.

En definitiva, aquesta franja posa de manifest que el percentatge no s'associa automàticament al volum de dedicació, sinó a l'impacte econòmic real, atenent factors com la continuïtat o recuperació professional, la configuració de la convivència, la càrrega familiar, els ingressos propis, la contribució del deutor i, especialment, les atribucions patrimonials prèvies susceptibles d'imputació. Així, el 10% opera com a categoria de tancament dins la franja baixa, capaç d'integrar situacions diverses sota un criteri de moderació.

3.2. Franja intermèdia: percentatges entre el 12% i el 15%

La franja intermèdia representa el punt d'inflexió dins del sistema de quantificació jurisprudencial. A diferència dels percentatges inferiors, en què predominen variables que limiten la transcendència del sacrifici patrimonial, els percentatges compresos entre el 12% i el 15% s'associen a supòsits en què la dedicació del cònjuge creditor adquireix una intensitat notable i té una incidència clara sobre la seva capacitat d'obtenir patrimoni propi, sense arribar al grau d'exclusivitat o de renúncia professional que caracteritza les franges més altes.

Es tracta, en general, de matrimonis de llarga durada, amb fills comuns i una dedicació predominant a les càrregues familiars o al negoci de l'altre cònjuge, en què subsisteix, tanmateix, algun factor moderador —manteniment parcial de l'activitat laboral, percepció d'una remuneració insuficient, o dedicació exclusiva limitada a una part de la convivència— que en fan reduir el percentatge a reconèixer.

3.2.1. El punt mitjà i «la quota de prudència»: percentatges del 12% i del 12,5%

Superada la franja del 10%, els percentatges del 12% o del 12,5% corresponen a supòsits en què la contribució del cònjuge creditor, tot i ser real i perllongada, no ha estat contínua al llarg de tot el matrimoni, o bé ha coexistit amb una certa permanència en el mercat laboral. Es reconeixen quan la contribució del creditor ha estat clarament superior a la del deutor pel que fa al treball domèstic, la criança dels fills o el suport al negoci familiar, però sense implicar una desvinculació absoluta de la pròpia carrera professional.

La resolució que millor sintetitza aquest criteri és la SAP de Barcelona núm. 31/2023, de 12 de gener (ECLI:ES:APB:2023:349), en què l'Audiència afirma expressament que, quan la dedicació familiar no ha estat plenament exclusiva, el percentatge just és la meitat exacta del límit legal —el 12,5%—. Es tracta d'una de les poques formulacions jurisprudencials que vinculen directament el grau d'intensitat de la dedicació amb la franja percentual concreta, fins al punt que la pràctica forense —en especial, les SAP de Barcelona núm. 31/2023, de 12 de gener (ECLI:ES:APB:2023:349) i núm. 571/2023, de 6 de novembre (ECLI:ES:APB:2023:11649)— l'ha vingut a nomenar, de manera informal, «la quota de prudència».

La mateixa orientació es desprèn de la SAP de Barcelona núm. 657/2022, de 27 de novembre (ECLI:ES:APB:2022:15333). Malgrat tractar-se d'un matrimoni de vint-i-sis anys de duració, la Sala considera que la permanència de la creditora al mercat laboral durant tota la convivència impedeix equiparar el seu sacrifici patrimonial al dels supòsits en què la dedicació ha estat plenament exclusiva. La llarga durada de la convivència constitueix un factor favorable a l'increment del percentatge, però no resulta suficient, per si sola, per justificar l'aplicació del 20%, ja que la continuïtat laboral evidencia que la creditora no havia perdut completament la seva capacitat de generar ingressos propis.

La SAP de Barcelona núm. 164/2026, de 16 de març (Roj: SAP B 1366/2026), reforça aquesta mateixa línia argumental. En aquest cas, encara que el matrimoni havia tingut una durada considerable, el tribunal aprecia que la dedicació exclusiva només s'havia produït durant una etapa determinada de la convivència, mentre que en la resta la creditora havia desenvolupat activitat professional, fet que impedia identificar un sacrifici patrimonial continuat al llarg de tota la vida matrimonial, justificant el seu manteniment en la franja intermèdia.

En síntesi, els percentatges del 12% i del 12,5% constitueixen la resposta habitual dels tribunals quan la dedicació familiar ha estat predominant, sostinguda i jurídicament rellevant, però compatible amb una mínima continuïtat professional o amb períodes significatius d'activitat laboral. En aquests supòsits, el creditor acredita una clara limitació de les seves expectatives econòmiques, però no una pèrdua absoluta del seu capital humà ni de la seva autonomia patrimonial.

3.2.2. Franges de transició cap a la intensitat (13%-18%)

En el trànsit cap a les quotes de major gravetat compensatòria, la franja compresa entre el 13% i el 18% respon a escenaris de dedicació molt intensa en què la presència de fills i l'assumpció principal de les càrregues domèstiques han reduït l'autonomia professional del cònjuge creditor a un nivell residual. Es tracta d'un espai intermedi entre la dedicació principal encara compatible amb una certa estabilitat

TORNAR AL SUMARI

laboral —pròpia dels percentatges entorn del 12%-12,5%— i la dedicació pràcticament exclusiva que justifica les franges del 20% o superiors.

3.2.2.1. Percentatges del 13% al 15%

El 13% és la franja que representa la permanència del cònjuge creditor en el mercat laboral. Així ho posa de manifest la STSJC núm. 64/2016, de 6 de setembre (Roj: STSJ CAT 8252/2016), en què, malgrat vint-i-cinc anys de matrimoni i una diferència d'increments patrimonials elevada, el Tribunal el manté en el 13% perquè el propi cònjuge creditor també havia treballat fora de la llar durant tot el matrimoni. La seva dedicació a la llar, doncs, coexistia amb una activitat professional pròpia que li generava ingressos i, en certa manera, oportunitats patrimonials pròpies. El manteniment d'una activitat laboral externa és, en definitiva, un factor que —amb independència de la durada de la convivència—, pot desplaçar el cas cap a percentatges menys elevats.

La SAP de Barcelona núm. 288/2019, de 10 d'abril (Roj: SAP B 3787/2019), en canvi, fixa la compensació en un 14% després de constatar que la muller havia interromput la seva activitat laboral en els primers anys del matrimoni per dedicar-se als fills i que, posteriorment, havia treballat en l'empresa familiar desenvolupant funcions de responsabilitat amb una remuneració clarament insuficient. La durada del matrimoni —divuit anys— i l'existència de dos fills reforcen la intensitat de la contribució familiar. Tanmateix, el tribunal rebutja expressament l'ascens a franges superiors (com el 25%), destacant que la convivència no podia qualificar-se d'especialment llarga, que la dedicació no havia estat exclusiva durant tota la relació i que hi havia existit una certa retribució. Aquesta diferència qualitativa —continuïtat professional plena enfront d'interrupció de la carrera— explica per si sola el salt del 13% al 14%, i confirma que el que trasllada el percentatge cap a la banda mitjana-alta no és tant l'existència passada d'ingressos propis, sinó el fet que la dedicació a la llar hagi arribat a desplaçar-los per complet, encara que no hagi estat exclusiva des de l'inici del matrimoni. Es tracta, en definitiva, d'un percentatge superior al reservat als supòsits amb activitat professional simultània i sostinguda o amb atribucions patrimonials prèvies a descomptar.

El pas cap al 15% suposa un increment qualitatiu del sacrifici, en la mesura que reflecteix una dedicació molt intensa i sostinguda en el temps, amb una afectació clara de les oportunitats professionals del creditor, si bé encara caracteritzant-se per la presència de factors moderadors, com ara el manteniment d'una activitat laboral parcial, períodes de reincorporació professional o la percepció d'una remuneració, encara que insuficient. Es tracta d'una franja en què la dedicació del cònjuge creditor, tot i no haver estat necessàriament exclusiva, ha estat sostinguda i substancial durant un període llarg de la convivència, normalment amb la cura de fills menors. Així, la STSJC núm. 39/2019, de 30 de maig (ECLI:ES:TSJCAT:2019:4250), reconeix el 15% en un matrimoni de trenta anys en què l'esposa va compatibilitzar feina pròpia amb la direcció de la llar i la criança dels fills —amb suport ocasional de l'àvia materna—, sense dedicació mai exclusiva llevat dels períodes de baixa per maternitat o malaltia; essent la llarga durada de la convivència la que compensa l'absència d'exclusivitat. La STSJC núm. 56/2022, de 7 de novembre (Roj: STSJ CAT 11645/2022), aplica, en canvi, el mateix percentatge a una unió més curta —vint-i-dos anys— però amb dedicació exclusiva de la creditora i cura de dos fills, mostrant que la intensitat de la dedicació pot compensar una durada relativament menor. En la mateixa línia se situen la STSJC núm. 93/2018, de 26 de novembre (Roj: STSJ CAT 9914/2018), i la STSJC núm. 71/2019, de 14 de novembre (Roj: STSJ CAT 9860/2019), ambdues relatives a matrimonis amb fills menors i una dedicació familiar rellevant de la creditora. En conjunt, el 15% apareix quan es combinen, en proporcions diverses, una durada llarga de la convivència, una dedicació intensa —encara que no forçosament exclusiva— i la cura de fills, sense que cap d'aquests factors, per si sol, resulti determinant.

Des d'una perspectiva comparativa, si el 12,5% respon a una dedicació principal compatible amb una trajectòria professional estable, el 15% reflecteix ja un sacrifici patrimonial significativament superior, però encara insuficient per considerar que s'ha produït una desvinculació gairebé total del mercat laboral.

3.2.2.2. Percentatges del 16% al 18%

A partir d'aquest punt, la jurisprudència catalana introdueix progressivament percentatges del 16%, del 17% i del 18% com a mecanisme de graduació fina cap a la dedicació pràcticament excessiva. Es tracta, típicament, de matrimonis de llarga durada, amb fills comuns, en què el cònjuge creditor ha assumit de manera molt predominant les responsabilitats familiars, mentre que la seva activitat professional pròpia ha estat pràcticament testimonial o limitada a períodes molt puntuals. En aquests casos, el desequilibri patrimonial s'intensifica notablement, ja que el deutor ha pogut capitalitzar plenament els guanys derivats de la seva activitat gràcies al que la doctrina ha qualificat d'un «buidatge de funcions externes» del creditor.

Un exemple paradigmàtic és la STSJC núm. 94/2016, de 17 de novembre (Roj: STSJ CAT 8299/2016), que incrementa fins al 17% el percentatge del 7% que havia fixat la sentència de primera instància, en considerar que la cura s'havia estès a tres filles —dues de les quals ja eren majors d'edat durant part del període rellevant, però continuaven convivint amb els progenitors— i que la dedicació de la recurrent havia estat primer exclusiva i després compartida, però sempre substancial, al llarg de tretze anys de convivència. Aquesta sentència aporta, d'una banda, que el concepte de «fills» als

efectes de l'article 232-5.3 del CCCat s'interpreta de manera àmplia, incloent-hi fills ja majors d'edat mentre convisquin efectivament amb els progenitors; i de l'altra, que una dedicació que passa de ser exclusiva a compartida no perd necessària pes, si continua essent quantitativament substancial.

El 18% el trobem a la STSJC núm. 3/2017, de 23 de gener (Roj: STSJ CAT 485/2017), que demostra que la durada de la convivència no és, per si mateixa, un requisit indispensable per obtenir percentatges relativament alts, atès que només nou anys de convivència, però amb un fill menor de cinc anys i una diferència d'increments patrimonials de 376.614,38 euros, van bastar per justificar aquest percentatge. La intensitat de la dedicació que exigeix la cura d'un infant petit —especialment quan aquesta cura recau, *de facto*, en un sol progenitor durant els primers anys de vida— pot compensar, doncs, la relativa brevetat del matrimoni.

És precisament en aquesta franja on adquireix especial rellevància el concepte de «cost d'oportunitat», ja apuntat per la STSJC de 6 d'octubre de 2011 (RJ 2012/669), entès com el sacrifici de la pròpia trajectòria professional en benefici de la del cònjuge deutor. Aquest criteri permet explicar el salt qualitatiu entre el 15% i el 18%: ja no es tracta únicament d'una asimetria funcional dins del matrimoni, sinó de la consolidació d'un veritable «sacrifici estructural», en què el creditor ha renunciat de manera sostinguda al desenvolupament del seu capital humà per sostenir el projecte convivencial. La diferència respecte de la franja del 20% no rau en l'absència d'aquest sacrifici, sinó en la persistència d'un residu mínim d'autonomia econòmica —breus períodes d'activitat, col·laboracions esporàdiques o alguna forma de retribució— que impedeix qualificar la dedicació com a absolutament exclusiva.

3.3. Franja alta: percentatges del 19% i del 20%

L'assoliment de la franja alta exigeix una aproximació que superi la mera execució material del treball domèstic per incorporar-hi una dimensió qualitativa addicional: la funció de direcció i gestió logística de la unitat familiar. Tal com assenyalen la STSJC núm. 49/2016, de 27 de juny (Roj: STSJ CAT 4532/2016), i la STSJC núm. 54/2021, de 5 de novembre (Roj: STSJ CAT 9384/2021), aquest nivell compensatori s'associa preferentment a matrimonis de llarga durada —habitualment superiors als vint anys— en què el cònjuge creditor no només assumeix les tasques domèstiques i la criança, sinó que organitza, coordina i supervisa el funcionament global de la llar, incloent-hi, si escau, la gestió del servei domèstic.

En aquest context, la jurisprudència subratlla que l'existència d'ajuda externa no desvirtua la contribució del creditor, atès que la funció directiva manté intacta la seva rellevància econòmica: és precisament aquesta organització la que permet al cònjuge deutor maximitzar el seu rendiment professional i, en conseqüència, incrementar el seu patrimoni. Així, el centre de gravetat de la compensació es desplaça des de la mera execució de tasques cap a la incidència estructural que aquesta dedicació té sobre la capacitat de generar riquesa pròpia, en línia amb el criteri reiterat per la STSJC —entre d'altres— núm. 15/2022, de 25 de març (Roj: STSJ CAT 3891/2022), segons el qual la compensació no remunera el treball domèstic en si mateix, sinó el sacrifici patrimonial que se'n deriva.

El cas més ric en detalls fàctics d'aquesta franja és la STSJC núm. 54/2021, de 5 de novembre (Roj: STSJ CAT 9384/2021), en què confluïen vint-i-dos anys de convivència, quatre filles, la titularitat de quatre habitatges i el treball de la cònjuge creditora per a la societat familiar, de la qual el marit posseïa el 75% de les participacions i ella el 25% restant, sense que la societat repartís mai beneficis. Aquest supòsit exemplifica un factor que, quan hi és present, empeny sistemàticament el percentatge cap a les franges més altes: la implicació personal en el negoci o l'empresa familiar sense retribució adequada ni repartiment de beneficis, que suma a la dedicació domèstica una autèntica aportació productiva no compensada.

En la mateixa línia, la STSJC núm. 15/2022, de 25 de març (Roj: STSJ CAT 3891/2022), reconeix un 20% després de vint-i-cinc anys de convivència amb dedicació exclusiva a la llar i tres filles, amb una diferència d'increments de 481.786,62 euros, confirmant aquest percentatge malgrat l'existència d'alguns espais residuals d'activitat laboral, i descartant el 25% per manca d'exclusivitat absoluta. També s'hi inscriuen la SAP de Girona núm. 742/2023, de 17 de maig (ECLI:ES:APGI:2023:742), la SAP de Barcelona núm. 571/2023, de 6 de novembre (ECLI:ES:APB:2023:11649), i la SAP de Lleida núm. 861/2024, d'11 de novembre (ECLI:ES:APL:2024:861), que coincideixen a fixar el 20% en supòsits de matrimonis llargs amb fills, en què el cònjuge creditor ha assumit la gestió principal de la llar i ha vist limitada la seva projecció professional, mentre que el deutor ha pogut incrementar de manera notable el seu patrimoni.

El 19%, per la seva banda, no configura una categoria autònoma, sinó que opera com el graó immediatament inferior al 20%, i s'aplica quan el conjunt de circumstàncies és pràcticament equiparable al de la franja alta, però algun matís —una durada lleugerament inferior, una major continuïtat en l'activitat professional o una afectació menys intensa— impedeix arribar a la xifra rodona. Mereix una menció especial la SAP de Lleida núm. 861/2024, d'11 de novembre (ECLI:ES:APL:2024:861), que aplica el que s'ha vingut a anomenar informalment la «fórmula de Lleida»; un càlcul orientatiu que suma un 1% per cada any de convivència i un 0,2% addicional per cada fill a càrrec. Aplicada a setze anys de convivència amb diversos fills, aquesta fórmula dona un resultat proper al 19,2%. Convé advertir que no constitueix doctrina vinculant per a la resta de tribunals catalans —de fet, contradiu frontalment l'afirmació explícita del TSJC segons la qual no existeix cap correlació aritmètica fixa—, però pot ser útil com a primera aproximació orientativa, sempre que es contrasti després amb la resta de circumstàncies del cas concret.

En definitiva, la franja del 19%-20% representa la culminació del procés gradual d'intensificació del sacrifici patrimonial; un estadi en què la dedicació familiar ha estat pràcticament exclusiva i estructural, amb una incidència directa sobre la capacitat d'obtenir un patrimoni propi, però en què encara subsisteixen elements residuals —activitat laboral puntual, col·laboracions esporàdiques— que impedeixen qualificar el sacrifici com a absolut i, per tant, accedir al màxim legal del 25%.

3.4. El sostre legal ordinari: el percentatge del 25%

El percentatge del 25% constitueix el sostre legal ordinari previst a l'article 232-5.4 del CCCat i es reserva per als supòsits en què el sacrifici patrimonial del cònjuge creditor assoleix la seva màxima intensitat, fins al punt d'haver ocupat de manera pràcticament íntegra la seva vida laboral potencial. No es tracta d'un percentatge d'aplicació automàtica, sinó del resultat d'una acumulació especialment intensa de factors que evidencien una dedicació absoluta i continuada al projecte familiar, amb una pèrdua d'oportunitats professionals difícilment reversible.

En aquest sentit, resolucions com la SAP Barcelona núm. 826/2014, de 10 de desembre (Roj: SAP B 14318/2014), constitueixen un exponent clar d'aquesta doctrina. L'Audiència Provincial hi aprecia que la muller havia dedicat tota la vida matrimonial a la gestió de la llar i a la cura dels fills, assumint íntegrament les càrregues familiars mentre el marit desenvolupava la seva activitat empresarial. Aquesta dedicació exclusiva havia impedit la consolidació d'una carrera professional pròpia i havia afavorit directament l'increment patrimonial del cònjuge deutor, justificant així l'atorgament del màxim legal.

Aquest mateix patró es reitera en altres resolucions, com la SAP de Girona núm. 120/2016, de 12 de maig (ECLI:ES:APGI:2016:455), o les SAP de Girona núm. 59/2018, de 15 de febrer (ECLI:ES:APGI:2018:59), i núm. 158/2018, de 26 d'abril (ECLI:ES:APGI:2018:330), en què es posa de manifest una doble contribució —domèstica i, sovint, també al negoci familiar sense contraprestació adequada— desenvolupada de manera continuada durant tota la convivència. En tots aquests casos, la jurisprudència destaca que el desenvolupament patrimonial del cònjuge deutor ha estat possible, en gran mesura, gràcies a l'abnegació personal i professional del creditor.

La durada de la convivència actua aquí com a factor acumulatiu de primer ordre. Les resolucions que concedeixen el 25% acostumen a referir-se a matrimonis que superen àmpliament els vint o trenta anys, i fins i tot, com posa en relleu la recent STSJC núm. 10226/2024, de 19 de desembre (ECLI:ES:TSJCAT:2024:10226), a supòsits de quaranta-tres anys de convivència. En aquests escenaris, la dedicació exclusiva no només ha estat intensa, sinó prolongada en el temps fins a esgotar pràcticament totes les oportunitats de desenvolupament professional autònom. La ruptura es produeix, així, en un moment en què la reincorporació al mercat laboral és altament improbable, consolidant una situació de desavantatge patrimonial extrem.

Des d'aquesta perspectiva, el 25% respon també a la lògica del «cost d'oportunitat» en la seva màxima expressió, ja que no es tracta únicament d'una limitació de la carrera professional, sinó d'una renúncia estructural i sostinguda que ha impedit al creditor generar qualsevol base patrimonial pròpia. En paral·lel, el cònjuge deutor ha pogut desenvolupar i maximitzar la seva capacitat de generar riquesa gràcies a aquesta distribució de rols, fet que legitima que una quarta part de l'increment patrimonial es configuri com la mesura justa de la compensació.

Un altre element definidor d'aquesta franja és l'absència pràcticament total de factors moderadors. A diferència del que succeeix en les franges del 15% o del 20%, en aquests supòsits no s'acredita una activitat professional rellevant del creditor, ni la percepció d'una remuneració suficient, ni l'existència d'elements patrimonials que permetin corregir parcialment el desequilibri. Aquesta manca de correctius permet valorar el sacrifici en tota la seva intensitat i justifica l'aplicació del màxim legal.

En definitiva, el 25% opera com una veritable clàusula de tancament del sistema compensatori: un mecanisme de protecció destinat als supòsits en què la dedicació ha estat absoluta, continuada i estructural, i en què el cònjuge creditor, després de dècades de servei domèstic exclusiu i sense

integració efectiva en el mercat laboral, queda en una situació de desequilibri patrimonial que només pot ser corregida de manera integral mitjançant l'atribució del màxim percentatge previst per la llei.

3.5. La superació excepcional del límit del 25%

La superació del topall màxim, previst amb caràcter excepcional a l'article 232-5.5 del CCCat, s'inscriu en una línia interpretativa de màxima restricció que exigeix un estàndard probatori especialment elevat. Tal com estableix amb claredat la STSJC núm. 8249/2022, de 30 de juny (ECLI:ES:TSJCAT:2022:8249), la dedicació domèstica —per intensa, exclusiva o prolongada que hagi estat— no resulta suficient per traspassar aquest llindar, atès que aquesta realitat ja ha estat plenament incorporada pel legislador en la configuració del percentatge màxim ordinari del 25%.

En aquest sentit, la jurisprudència rebutja qualsevol automatització: ni la llarga durada del matrimoni, ni la dedicació exclusiva a la llar, ni la renúncia sostinguda a la carrera professional permeten, per si soles, justificar un increment addicional. Així ho reafirma la STSJC núm. 10226/2024, de 19 de desembre (ECLI:ES:TSJCAT:2024:10226), en insistir que el concepte de «contribució notablement superior» no pot identificar-se amb els supòsits que ja fonamenten l'aplicació del 25%, sinó que exigeix la concurrència de circumstàncies qualitativament diferents i clarament extraordinàries.

D'aquesta manera, el sistema manté el 25% com a veritable sostre ordinari, relegant la seva superació a supòsits residuals. La pràctica jurisprudencial confirma aquesta excepcionalitat, atès que són extraordinàriament escasses les resolucions que ultrapassen aquest límit, i quan ho fan, no es basen en una mera intensificació quantitativa dels factors habituals, sinó en la presència d'un element qualitativament distintiu. Aquest element diferencial s'identifica, de manera pràcticament unànime, amb el treball no remunerat o insuficientment retribuït en el negoci o activitat professional de l'altre cònjuge. En aquests casos, la contribució del creditor presenta una naturalesa dual —domèstica i empresarial— que genera un valor afegit substancial en la formació del patrimoni del deutor. No es tracta, doncs, únicament d'haver facilitat indirectament la generació de riquesa, sinó d'haver-hi participat de manera directa i sense una contraprestació equivalent.

Aquesta doble contribució pot articular-se, a la pràctica, mitjançant l'aplicació de l'article 232-8 del CCCat, que permet ordenar el pagament de la compensació mitjançant l'adjudicació de béns concrets quan el cònjuge creditor prova que la seva contribució ha estat notablement superior a la de l'altre.

Un exemple particularment instructiu d'aquesta articulació és la SAP de Barcelona núm. 438/2020, de 16 de juliol (Roj: SAP B 6487/2020), en què l'Audiència fixa formalment el percentatge del 25%, però n'ordena el pagament mitjançant l'adjudicació de béns concrets el valor dels quals excedeix aquell 25%. En el cas concret, la dedicació s'havia perllongat durant cinquanta anys al cuidat del marit i dels fills, cosa que havia permès a aquest desenvolupar íntegrament la seva activitat professional per compte d'altri i acumular, a més del seu patrimoni, els drets de pensió corresponents.

Aquest precedent aporta una eina pràctica important, atès que quan la dedicació és extraordinàriament perllongada —típicament, cinquanta anys o més, en matrimonis de tota una vida— i es pot acreditar de manera fefaent que la contribució del cònjuge creditor ha estat notablement superior a la de l'altre, val la pena explorar la via de l'article 232-8 del CCCat com a complement o alternativa al límit percentual ordinari, sol·licitant l'adjudicació de béns en espècie en lloc, o a més, d'una quantitat dinerària limitada al 25%. En definitiva, la jurisprudència catalana configura la superació del 25% com una autèntica clàusula d'excepció dins del sistema, que preserva la coherència del model objectivat del CCCat i evita que el mecanisme excepcional esdevingui una via ordinària d'increment de la compensació.

4. Conclusions

Arribats a aquest punt, cal destacar que l'anàlisi realitzada posa de manifest que, malgrat l'aparença del rigor tècnic que ofereix un sistema aritmètic basat en percentatges, la fixació de la compensació econòmica per raó de treball continua depenent, en última instància, d'un exercici de ponderació judicial difícilment reduïble a fórmules tancades. L'estudi de la jurisprudència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i de les Audiències Provincials catalanes permet copsar que, sota l'aparent objectivitat del marc del 5% al 25%, subsisteix un ampli marge de discrecionalitat que fa que casos amb circumstàncies similars s'apliquin percentatges diferents segons el tribunal que els resolgui. Això no ha de llegir-se necessàriament com un dèficit del sistema, sinó com el preu inevitable d'intentar mesurar, amb una xifra, una realitat tan diversa i personal com és la distribució de rols dins d'un matrimoni, més encara quan ara s'estan resolent casos de matrimonis celebrats potser força anys enrere. En qualsevol cas, s'han sistematitzat els criteris principals que empren els nostres tribunals: la durada de la convivència, l'exclusivitat o compatibilitat de la dedicació amb una activitat professional pròpia, l'existència de suport domèstic extern, i les atribucions patrimonials prèvies, amb un afany d'atorgar major predictibilitat a la norma.

EL VALOR DE REFERENCIA Y SUS INCONGRUENCIAS

Cuatro años de aplicación controvertida

FRANCISCO SOCORRO DEL CASTILLO

Responsable del Sector Jurídico en Tinsa by Accumin

Antes de la entrada en vigor del nuevo valor de referencia recogido en la Ley 11/2021, de medidas de prevención y lucha contra el fraude, las distintas Comunidades Autónomas llegaban al concepto de "valor real" de un inmueble a través de distintos procesos o fórmulas, lo que daba lugar a que ese "valor real" llegase a diferir notablemente entre unas y otras.

Dada la trascendencia impositiva de ese "valor real" (que determina la base imponible de impuestos como los de Transmisiones Patrimoniales, Actos Jurídicos Documentados, Sucesiones y Donaciones, Patrimonio, etc.), a principios de 2022 entró en vigor el nuevo **valor de referencia** con la intención de sustituir el problemático concepto de "valor real" simplemente por el de "valor", entendiendo este último como **"valor de mercado"**.

El valor de referencia se determina por la **Dirección General del Catastro** con la intención de reflejar el "valor de mercado" de los inmuebles, revisándose, además, anualmente conforme a la información que suministran Notarios y Registradores a partir de todas las transacciones inmobiliarias que conocen y modelos estadísticos de valoración colectiva. En puridad, se pretende que el valor de los inmuebles se acerque más a la realidad del mercado.

La construcción de los **módulos de valor** y la definición de las **zonas homogéneas** son la base de la valoración catastral y de referencia para determinar el valor de los inmuebles urbanos. Estos instrumentos **permiten estandarizar valores en áreas con características similares**. En resumen, los módulos de valor se construyen analizando productos tipo por estadística de mercado, mientras que las zonas homogéneas ponderan la localización (suelo) para aplicar dichos módulos de manera uniforme en el territorio.

Como con la normativa anterior, nuevamente la Administración "barre para casa" desde el mismo momento en que marca, como mínimo, el valor de referencia y, como máximo, el valor declarado por el contribuyente si este es mayor que el de referencia. De esta forma, **el contribuyente se ve siempre obligado a demostrar a la Administración que el valor que declara (cuando es menor al de referencia) es el valor de mercado**. En consecuencia, el valor de referencia queda, valga la redundancia, como una simple referencia de la posición que tomará la Administración ante determinadas liquidaciones impositivas.

Así las cosas, el valor de referencia continúa siendo un elemento discutido por el contribuyente cuando el valor de mercado de los inmuebles es inferior a aquel, viéndose entonces en la tesitura de tener que acreditarlo ante la Administración.

El legislador presume que el valor de referencia es correcto, pero no siempre refleja la realidad. De hecho, **en los últimos meses, los Tribunales Superiores de Justicia y el propio Tribunal Supremo han dictado resoluciones que cuestionan la aplicación automática de este valor**, subrayando la **ausencia de una comprobación individualizada de las circunstancias reales del inmueble**.

A primeros de julio de 2025, el Tribunal Constitucional admitió a trámite la cuestión de inconstitucionalidad planteada por el Tribunal Superior de Justicia de Andalucía. Y es que el TSJ de Andalucía planteaba si la aplicación automática del valor de referencia vulneraba el principio de capacidad económica, dado que el administrado se veía obligado a tributar por un valor que podía no ser real.

El Auto del TSJ de Andalucía expresaba:

"El empleo de un método de cálculo masivo, que se basa en una metodología críptica, inasequible para el contribuyente medio, cuyos parámetros no están contenidos en ninguna ley, que descansa en una muestra escasamente representativa de transacciones... que en su universalidad ignora sistemáticamente elementales rasgos singulares de los inmuebles de vital trascendencia para la determinación del valor de mercado de los mismos (superficie útil, calidad de los ma-

teriales, grado real de conservación, dependencias anejas, instalaciones accesorias...), solo puede ofrecer resultados objetivamente alejados de la realidad del valor del bien inmueble dando lugar a situaciones absurdas en las que en una misma área homogénea de valoración coincida el valor de referencia de dos inmuebles cuyas características y estados sean manifiestamente dispares".

La Sala de lo Contencioso-Administrativo consideraba que la normativa reguladora del **"valor de referencia" podía vulnerar el principio de capacidad económica del art. 31.1 de la Constitución**, al fijarse la base imponible de los bienes inmuebles de forma objetiva y general mediante la utilización del "valor de referencia", lo que generaba el **riesgo de sometimiento a tributación de situaciones inexpresivas de capacidad económica**.

Aunque la cuestión de constitucionalidad se planteaba sobre la base de la aplicación del valor de referencia al Impuesto sobre Transmisiones Patrimoniales, no cabía duda de que la decisión que adoptase el Tribunal Constitucional acabaría trascendiendo y afectando igualmente a la aplicación del valor de referencia a otros impuestos como, por ejemplo, el Impuesto sobre Sucesiones y Donaciones.

La reciente sentencia del **Tribunal Constitucional** número 13/2026, de 12 de febrero, que **avala el uso del valor de referencia catastral como base imponible** para impuestos como el de Transmisiones Patrimoniales o el de Sucesiones y Donaciones confirma algo que ya veíamos en la práctica diaria: Hacienda seguirá aplicando este sistema por considerarlo "razonable", "objetivo" y alineado con la realidad económica. Realmente, este razonamiento era esperable por el impacto en las administraciones que podía suponer un giro radical en los impuestos a los que afecta.

Así, para el Pleno del Tribunal Constitucional, *"la estimación del valor de los bienes inmuebles a través de su "**valor de referencia**" (fijado por la Dirección General del Catastro), como **método indiciario de valoración**, no solo somete a tributación una fuente de **capacidad económica**, sino que lo hace mediante una adecuada medición de la riqueza gravada, existiendo una razonable conexión entre el hecho y la base imponible del impuesto. Su adopción como método estimativo de valoración no puede considerarse arbitraria, al responder a una justificación objetiva y razonable (como es la simplificación administrativa, la reducción de la litigiosidad, la seguridad jurídica y la evitación del fraude fiscal) ...".*

Sin embargo, **apostilla el propio Tribunal Constitucional** algo que resulta **especialmente relevante:**

1. El valor de referencia no es un sistema cerrado.

2. El contribuyente puede **combatirlo con pruebas técnicas, sin limitación probatoria**.

Esto lo subraya expresamente el propio Tribunal Constitucional cuando expresa que el sistema *"no solo guarda una estrecha relación con la realidad económica que pretende cuantificar sino que, en aquellos casos en los que pudiera haberse producido una desviación respecto del "valor de mercado", se ha previsto legalmente la posibilidad de proceder a su corrección", o cuando concluye que se trata de "... un sistema abierto a su contradicción que permite acreditar, sin límite probatorio de ninguna clase, un valor distinto, pudiendo así procederse a su corrección para una más exacta determinación de la base imponible del impuesto. Ni se trata, entonces, de unas estimaciones genéricas que desconozcan la necesaria singularización en atención a las características (extrínsecas e intrínsecas) de los bienes inmuebles objeto de valoración, ni tampoco de un sistema cerrado de valoración, inaccesible a los obligados tributarios y, por ello, impermeable a una valoración distinta".*

Y aquí es donde debemos poner el foco. **La prueba pericial** ya no es una opción, es **la herramienta clave** para defender al contribuyente.

Y es que el valor de referencia, al basarse en datos estadísticos y modelos generalistas, ignora aspectos esenciales de un inmueble como su estado real, patologías, antigüedad efectiva, reformas necesarias, calidades, instalaciones, orientación, o incluso características singulares que marcan una diferencia sustancial en su valor. Este tipo de limitaciones ya habían sido señaladas por el TSJ de Andalucía al cuestionar que el cálculo se basara en un método masivo y poco transparente.

Por eso, **cuando el valor de referencia se aleja del mercado real** —y ocurre más a menudo de lo que parece— **la prueba pericial se convierte en el instrumento más eficaz** para:

1. Acreditar el **valor real del inmueble**.

2. Demostrar **discrepancia**s sustanciales **derivadas de su estado o singularidad.**

3. Sustentar **impugnaciones** frente a liquidaciones excesivas.

4. Lograr **reducciones** significativas en la cuota o incluso la **anulación** completa.

En definitiva, el aval del Tribunal Constitucional no convierte al valor de referencia en infalible. Al contrario, refuerza **la necesidad de analizar cada caso con detalle** y apoyarse en valoraciones periciales que reflejen el valor real del inmueble para una buena defensa del contribuyente.

Y es que, de otra parte, también crecen las dudas sobre la validez de algunas valoraciones periciales de la Administración en procedimientos de comprobación de valores, especialmente cuando no se justifica correctamente el importe.

Las últimas Sentencias del Tribunal Supremo (por ejemplo, STS 813/2025 de 24 de junio de 2025 en Recurso de Casación 6908/2023, y STS 1147/2025 de 17 de septiembre de 2025 en Recurso de Casación 259/2024) refuerzan la importancia de la **inspección ocular completa**, tanto exterior como interior, para cualquier valoración pericial. Solo así se pueden verificar aspectos esenciales como la superficie útil, las calidades, el estado de conservación o los elementos singulares que el cálculo masivo del valor de referencia no contempla. En este sentido:

"Una buena praxis en la valoración pericial de un inmueble exige la visita individualizada de su interior... La identificación física del inmueble mediante inspección ocular por un técnico competente debe incluir el examen exterior e interior, salvo causa justificada para no hacerlo".

"... el perito no rechaza que sea necesaria la visita o inspección ocular del interior del inmueble, sin embargo, pese a ello, se limita a tomar fotos del exterior y procede a su valoración, presumiendo un estado de conservación interior acorde con su aspecto exterior... Esta forma de proceder no es razonable, pues como hemos dicho la comodidad de la Administración a la hora de gestionar de modo masivo los tributos, no puede justificar la omisión de la buena praxis pericial con disminución en las garantías del obligado tributario".

"La realización de visita exterior, confirmada por la práctica de algunas fotografías, no es suficiente para enervar la necesidad de visita interior del inmueble, debiendo el perito explicar y motivar en su informe las razones que, en su caso, puedan justificar su imposibilidad o innecesaridad".

Así pues, nos seguimos encontrando ante un escenario en el que, como era de esperar, la "presunción de certeza" sigue estando de cara a la Administración. Pese a ello, **los tribunales cuestionan cada vez más esa "presunción de veracidad" del valor de referencia** e, incluso, dejan en entredicho la "laxa actuación" de los técnicos de la administración en sus intentos de reafirmar el valor de referencia en las comprobaciones de valor. En definitiva, las **nuevas exigencias jurisprudenciales allanan el camino al contribuyente** para el que, ahora más que nunca, **contar con una valoración pericial independiente y técnicamente bien fundamentada es clave para defender sus intereses**.

TORNAR AL SUMARI

RESSEGUINT ELS DIARIS OFICIALS

MAIG-AGOST 2026

DL 6/2026, de 5 de maig, de mesures urgents en l'àmbit urbanístic i de la contractació en relació amb els municipis rurals. (DOGC 06.05.26)

Llei 4/2026, d'11 de maig, de l'Institut de la Filmoteca Nacional de Catalunya. (DOGC 12.05.26).

RDL 11/2026, de 12 de maig, pel qual es modifica l'aportació dels usuaris i els seus beneficiaris en la prestació farmacèutica ambulatòria. (BOE 13.05.26).

Reforma de l'apartat 3 de l'article 69 de la Constitució Espanyola, a l'efecte de què l'illa de Formentera elegeixi un senador propi, de 19 de maig de 2026. (BOE 20.05.26).

Llei 5/2026, de 20 de maig, de mesures urgents al sector agrari i forestal. (DOGC 22.05.26).

RDL 12/2026, de 26 de maig, pel qual es declaren diverses iniciatives i programes com a esdeveniments d'excepcional interès públic. (BOE 27.05.26).

Llei 6/2026, de 28 de maig, del tercer sector social. (DOGC 29.05.25).

RDL 13/2026, de 2 de juny, pel qual s'adopten mesures relatives als recursos dels sistemes de finançament territorial. (BOE 03.06.26).

Llei 7/2026, de 4 de juny, de modificació de la Llei 4/2006, ferroviària, amb relació al règim sancionador de les conductes que desllueixen o deterioren les infraestructures ferroviàries. (DOGC 05.06.26).

RDL 14/2026, de 9 de juny, de mesures de promoció de l'ús del transport públic col·lectiu per part de la joventut per als viatges realitzats en el període estival de 2026. (BOE 10.06.26).

RDL 17/2026, de 23 de juny, de mesures extraordinàries per a l'enfortiment i consolidació del Sistema per a l'Autonomia i Atenció de la Dependència. (BOE 24.06.26).

RDL 18/2026, de 29 de juny, pel qual s'adopten determinades mesures en el marc del Pla Integral de Resposta a la Crisi a Orient Mitjà. (BOE 30.06.26).

RDL 19/2026, de 29 de juny, de mesures urgents en matèria de jubilació parcial anticipada del personal laboral de les Administracions Públiques i de complement d'insularitat a Illes Balears. (BOE 30.06.26).

LO 2/2026, de 30 de juny, de modificació de la LO 5/1985, de 19 de juny, del Règim Electoral General, per adaptar-la a la reforma de l'apartat 3 de l'article 69 de la Constitució. (BOE 02.07.26).

Llei 8/2026, de 2 de juliol, de l'erradicació de l'amiant a Catalunya. (DOGC 06.07.26).

Llei 9/2026, de 6 de juliol, de reconeixement de l'Institut d'Estudis Catalans com a acadèmia nacional. (DOGC 07.07.26).

Llei 10/2026, de 9 de juliol, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2026. (DOGC 13.07.26).

Llei 11/2026, de 9 de juliol, de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic. (DOGC 13.07.26).

Llei 12/2026, de 20 de juliol, del Centre Català d'Empresa i Drets Humans. (DOGC 21.07.26).

RDL 20/2026, de 29 de juliol, pel qual s'estableixen mesures urgents de protecció laboral i social davant els incendis forestals. (BOE 30.07.26).

LO 3/2026, de 29 de juliol, de transferència de la titularitat i competències de l'autopista de l'Atlàntic (AP-9) a la Comunitat Autònoma de Galicia. (BOE 31.07.26).

Llei 2/2026, de 29 de juliol, de modificació del Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei General de la Seguretat Social en relació amb les mutualitats alternatives regulades en les disposicions addicionals 18a i 19a. (BOE 31.07.26).

Llei 3/2026, de 29 de juliol, de modificació de normes sobre el programa de cribratge neonatal del Sistema Nacional de Salut i d'una altra normativa. (BOE 31.07.26).

Llei 13/2026, de 3 d'agost, de modificació del Codi civil de Catalunya en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones. (DOGC 04.08.26).

RDL 21/2026, de 25 d'agost, de transparència i integritat de les activitats dels grups d'interès. (BOE 26.08.26).

TORNAR AL SUMARI

DIA DE LA JUSTÍCIA GRATUÏTA

El Col·legi reivindica el valor de la justícia gratuïta

Amb motiu de la celebració del **XVI Dia de la Justícia Gratuïta**, que se celebra anualment el 12 de juliol per iniciativa del **Consejo General de la Abogacía Española**, el nostre Col·legi va organitzar, el **dimarts 7 de juliol**, diversos actes commemoratius.

La jornada tenia com a objectiu **posar en valor el servei d'assistència jurídica gratuïta**, destacar-ne el paper essencial en la garantia del dret a la tutela judicial efectiva i reconèixer la tasca dels professionals de l'advocacia que fan possible aquest servei públic

Al matí, es va celebrar la tradicional **roda de premsa a la seu col·legial**, en què es van presentar les darreres dades estadístiques relatives al servei d'assistència jurídica gratuïta i es va posar de manifest la seva importància social.

Aquest any, la presentació va comptar amb la intervenció de la degana del Col·legi i corresponsable de la Comissió del Torn d'Ofici del Consell, Antonieta Martí; la presidenta de la Comissió del Torn d'Ofici del Col·legi, Almudena González; el president del Consell de l'Advocacia Catalana, Rogeli Montoliu, i la presidenta de la Comissió del Torn d'Ofici del Consell, Eulàlia Barros, que van presentar la **Radiografia del TOAD a Catalunya durant el 2025**:

Eulàlia Barros, va voler destacar que "*les dades confirmen que el Torn d'Ofici continua sent un servei essencial, amb un volum d'activitat que confirma la necessitat social del servei i amb una excel·lent valoració per part de la ciutadania*"... "*la moderació de la pèrdua de professionals és un primer indicador positiu, però caldrà continuar analitzant la seva evolució durant els pròxims trimestres*".

Rogeli Montoliu, va assegurar que "*fa un any compareixíem sobretot per explicar els problemes del Torn d'Ofici i avui, en canvi, podem començar a explicar també les primeres solucions que ja s'estan fent efectives*"... "*les millores impulsades durant aquest últim any han de permetre recuperar l'atractiu del Torn d'Ofici i garantir-ne el futur*"... "*el nostre objectiu no és només millorar les condicions dels professionals, sinó aconseguir que el Torn d'Ofici torni a ser un projecte professional atractiu per a les noves generacions d'advocats i advocades. Perquè quan el Torn d'Ofici és atractiu per als professionals, també és més fort per a la ciutadania*".

Antonieta Martí, va remarcar que "el Torn d'Ofici és un servei de proximitat que arriba a tot el territori i garanteix que qualsevol ciutadà pugui exercir el seu dret de defensa amb les mateixes garanties, independentment d'on visqui"... "aquesta és una de les grans fortaleses del model català i un dels valors que hem de continuar preservant.

A la tarda, va tenir lloc a l'Aula Magna de l'**Institut d'Estudis Ilerdencs** l'acte institucional del Col·legi, que es va iniciar amb les paraules de benvinguda de la degana. A continuació, va donar la paraula a **Almudena González, presidenta de la Comissió del Torn d'Ofici**, que va ser l'encarregada de retre homenatge als companys **Neus Sanahuja Pelegrí i Pau Santallusia Brusau** i posar en valor la seva trajectòria.

TORNAR AL SUMARI

Ambdós professionals, que presten el servei del Torn d'Ofici als partits judicials de **la Seu d'Urgell i Lleida**, respectivament, van ser distingits per la seva llarga i compromesa dedicació a aquest servei públic, així com per la seva trajectòria professional, perseverança i bon fer en la defensa dels justiciables sense recursos.

Els homenatjats van tenir també l'oportunitat de dirigir unes paraules d'agraïment als companys i companyes, com a representants d'un col·lectiu que desenvolupa una tasca essencial per a la societat. En les seves intervencions, van posar en relleu la importància del **Torn d'Ofici**, la seva incidència en la societat i el paper fonamental que exerceix en la garantia dels drets fonamentals.

Un cop finalitzat l'homenatge, es va donar pas a la **taula rodona organitzada pel Col·legi** sota el títol *Llei orgànica 1/2025, de mesures en matèria d'eficiència del Servei Públic de Justícia: aplicació pràctica*.

La sessió va comptar amb la participació del **Sr. Albert Guilanyà Foix**, **president de l'Audiència Provincial de Lleida**, que va analitzar la situació de la justícia a Lleida arran de la posada en funcionament dels nous tribunals d'instància. També hi va intervenir **Jesús Sánchez García**, **jurista i advocat**, que va abordar el judici verbal, amb especial atenció a la seva preparació i al tractament de la prova documental.

L'acte va concloure amb un petit refrigeri, que va permetre als assistents compartir una estona distesa i posar el punt final a una jornada dedicada a **reconèixer el compromís de l'advocacia amb la defensa del dret a la justícia i l'accés a la tutela judicial efectiva**.

TORNAR AL SUMARI

FESTA D'ESTIU

Cada any, amb l'arribada de les vacances, el Col·legi celebra la Festa d'estiu, organitzada per la Comissió de Cultura amb la col·laboració del Grup Advocacia Jove.

El dijous 23 de juliol un bon nombre de companys i companyes ens vam trobar al jardí del Club Tennis Lleida per gaudir del nostre sopar d'estiu.

Amb les postres el Grup Advocacia Jove, van organitzar un emocionant Bingo Musical que va posar a prova els coneixements musicals dels assistents amb cançons de tots els temps i l'agilitat visual per cantar bingo!

La música a càrrec del DJ Selva i el ball posaven de nou fi a la nit.

TORNAR AL SUMARI

ACTIVITAT COL·LEGIAL

XVII Jornada sobre l'ús del català a la justícia "Parlar en català és un dret, no una provocació", 5 de maig

La degana, Antonieta Martí, va estar present en la jornada organitzada per la Comissió de la Llengua del Consell de l'Advocacia Catalana amb el suport del Departament de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya i la col·laboració del Col·legi de l'Advocacia de Tarragona, seu de la jornada, i l'associació Jove Advocacia de Catalunya.

La jornada va posar el focus en les dificultats persistents per utilitzar el català en l'àmbit judicial i en la necessitat de passar de la reivindicació a la pràctica efectiva.

Dia de les Esquadres a la Regió Policial de Ponent, 7 de maig

El vicedegà, Josep Miquel Moragues, i les diputades Almudena González i Lourdes Bonet, van assistir a l'acte que va tenir lloc a la Llotja de Lleida.

XVI Jornades de Comissions de Relacions amb l'Administració de Justícia, 7 i 8 de maig

La degana, Antonieta Martí, i la diputada tercera i presidenta de la Comissió CRAJ van assistir a les jornades organitzades pel Consejo General de l'Abogacía Española sota el lema ***"Dando voz a la Abogacía: Diálogo para la eficiència"***, que es van celebrar a Ávila.

I Jornada de Dret Penitenciari del Consell de l'Advocacia Catalana, 14 de maig

La degana, Antonieta Martí, va estar present en aquesta primera trobada impulsada per l'advocacia catalana, dedicada específicament a aquest àmbit jurídic, que es va celebrar a l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Tarragona.

La diputada cinquena, Almudena González, va participar en la jornada com a presentadora i moderadora de la taula *Protocol CIMO*.

Jornada "Dret Laboral: acomiadament, prova i recursos en el procés laboral", 27 de maig

Organitzada pel Consell de l'Advocacia Catalana conjuntament amb el nostre Col·legi. La jornada va abordar, des d'una perspectiva eminentment pràctica, qüestions especialment rellevant per a l'exercici professional quotidià, com ara els nous criteris judicials en matèria d'acomiadament disciplinari i objectiu, la indemnització addicional en casos d'acomiadament improcedent, la pràctica i valoració de la prova en el procés laboral, com també els recursos davant la jurisdicció social i els criteris més recents dels tribunals.

La inauguració de la jornada va estar a càrrec de la degana, Antonieta Martí, la membre de la Comissió de Formació del Consell, Maria Paola Berta, i el president del Consell Rogeli Montoliu.

TORNAR AL SUMARI

El vicedegà, Josep Miquel Moragues, va participar com a ponent en la sessió inaugural "Conflictes laboral 2026: panorama jurisprudencial i claus estratègiques", i també va presentar i moderar la Taula 1 "El recurs en el procés laboral" en la que va participar com a ponent el company Josep Antoni Simó. La diputada vuitena, Lourdes Bonet, va fer de relatora de la jornada.

Taller "Nous escenaris de l'advocacia i els MASC en entorns digitals i virtuals", 2 de juny

Organitzat per les comissions de Formació i de Mediació del Col·legi, el taller va ser impartit per Silvia Pardo Prado i Ramón Ángel Sánchez Fernández, advocats i mediadors. El taller és un projecte que explora com els Mitjans Adequats de Solució de Controvèrsies (MASC) poden adaptar-se i innovar dins d'entorns virtuals i realitats esteses.

Formació en Competències Digitals, sessions presencials 4, 11, 15 i 16 juny

Raül Ramos, sessions 4 i 11

Jaime Lapaz, sessions 15 i 16

El nostre Col·legi es va adherir al Programa Upro de Competències Digitals, impulsat per Red.es, en col·laboració amb Unión Professional, i desenvolupat per Abogacía Española al costat dels Col·legis de l'Advocacia.

Després de mesos de formació en línia, els companys i companyes inscrits van participar en la formació presencial que es va impartir en la sala d'actes del Col·legi a càrrec dels formadors Raül Ramos Fernández i Jaime Lapaz Castillo.

Lliurament orles acadèmiques Facultat de Dret, Economia i Turisme UdL, 26 de juny

El vicedegà, Josep Miquel Moragues, va assistir al lliurament de les orles acadèmiques de 2026 a la Sala Ricard Viñes del Palau de Congressos La Llotja.

Curs de Formació Avançada en conciliació, de l'1 juliol a l'1 d'octubre

Manel Canyameres, sessió 6 de juliol

Antoni Giner, sessió 13 de juliol

Enric Soriano, sessió 16 juliol

Organitzat pel Consell de l'Advocacia Catalana en col·laboració amb el Centre de Mediació de Catalunya de la Direcció General de Dret, Entitats Jurídiques i Gestió Adequada de Conflictes del Departament de Justícia i Qualitat Democràtica que subvenciona aquesta formació emmarcada dins el Programa InMediació 2026.

La durada del curs és de 30 hores (distribuït en 10 sessions de 3 hores), la primera sessió en línia per tots els inscrits. La resta de sessions presencials als col·legis de Barcelona, Tarragona, **Lleida**, Girona Sabadell i Tortosa.

El nostre Col·legi va iniciar la formació el dimecres 1 de juliol i la finalitzarà el dijous 1 d'octubre.

XVII Jornades Juntes de Govern, 18 i 19 de juny

Puigcerdà va acollir les Jornades de les Juntes de Govern del Consell de l'Advocacia Catalana, la trobada va reunir un centenar dels representants dels 14 col·legis de l'advocacia de Catalunya amb l'objectiu de reforçar la cohesió institucional i abordar de manera conjunta els principals reptes que afronta la professió (jurídics, tecnològics i organitzatius).

La junta de govern del Col·legi va participar en les jornades.

Reunió al Col·legi amb defensors dels drets humans, 8 de juliol

En el marc del Programa Català de Protecció a Defensores i Defensors dels Drets Humans de la Generalitat de Catalunya, membres de la Comissió de Drets Humans i Estrangeria del Col·legi es van reunir amb una persona defensora de El Salvador i una persona defensora de Nicaragua, que anaven acompanyats per membres de l'ONG REDS i l'Associació de Cooperació Grup Suport Con Vos.

També van assistir a la reunió, representants de la UdL i de l'Ajuntament.

5a Jornada CRAJ "L'emparament col·legial: concepte, delimitació i repercussió", 8 de juliol

La nostra degana, Antonieta Martí, va participar en la inauguració de la jornada com a presidenta de la Comissió de Relacions amb l'Administració de Justícia (CRAJ) del Consell de l'Advocacia Catalana, organitzadora de la jornada amb el suport de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Tarragona, seu de la jornada.

La diputada tercera i presidenta de la Comissió CRAJ, Celia Martínez, també va assistir a la jornada.

La jornada va permetre crear un espai de reflexió i de debat per parlar, des del punt de vista de l'advocacia en exercici i de les institucions col·legials, sobre la figura tan important i alhora tan desconeguda de l'emparament col·legial: quin és el contingut, com diferenciar-lo de la queixa, què implica sol·licitar l'emparament col·legial i què implica donar emparament a un col·legiat o col·legiada.

TORNAR AL SUMARI

CENS COL·LEGIAL
Altes i baixes de l'1 de maig al 31 d'agost de 2026

ALTES EN EXERCICI

2417 Daniel López Sanmartín

2418 David Bruna Moralejo

PASSEN A EXERCENT

2330 Laura Rey Mañas

2413 Brando Ramiro Piminchumo García

PASSEN A NO EXERCENT

2409 Elena Rodríguez Rodríguez

1817 Jordi Suarez Abad

2210 Iria Gómez Molina

BAIXES

1734 Carles Roma Cots

1964 Santiago Lafarga Mas

484 Joaquín Carbonel Tabeni

1525 Alfonso Picazo Martínez (†)

1509 Jaume Minguella Barallat

1122 Ferran Querol Labella

1999 Aurora Marin Ligros

123 Lluís Milara Jordana (†)

1051 Josep Ramon Casañe Albareda (†)

1754 Maria Inmaculada Bascuñana Garcia

EN RECORD DELS COMPANYS QUE ENS HAN DEIXAT

El nostre afectuós record pels companys que ens han deixat i la seva família:

Alfonso Picazo Martínez, col·legiat no exercent (20 de juny de 2026)

Lluís Milara Jordana, col·legiat no exercent (22 de juliol de 2026)

Josep Ramon Casañe Albareda, col·legiat exercent (26 de juliol de 2026)

TORNAR AL SUMARI

PREMI "RELATS CURTS 175è ANIVERSARI DEL COL·LEGI"

En aquest número publiquem el relat presentat al premi que va ser mereixedor d'un accèssit.

CANÇONS DE LLADRES I SERENOS

Josep Lluís Gómez Gusí

La meva història comença un matí de principis de desembre de fa molt pocs anys; acabava de sortir del Jutjat de fer unes gestions i, abans de tornar al despatx, vaig decidir anar a fer un cafetonet a "Lo Marraco", pensant que "avui pot ser un bon dia", com deia "el noi del Poble Sec". Havia realitzat bona part de les gestions pendents i semblava que el tema que em preocupava s'havia desencallat... Vaig acabar pensant que després del cafè i abans d'anar a buscar el cotxe em passaria a comprar un dècim del "Cuponazo" per divendres.

Però que toqués la loteria ja seria massa; canviaria aquest desig quasi impossible per alguna cosa una mica més realista, a veure si el Suprem em donava la raó en aquell assumpte "pelut" que tenia pendent de sentència, però qui sap... com diuen per allí "*A unos les llenan el tazón y a otros les dan en la cabeza con el cucharón*".

De cop el telèfon va sonar i em va treure de les meves il·lusions; la melodia que tinc al mòbil és una cançó dels Beatles ("*Here Comes de Sun")* va fer que la gent del cantó de la meva taula es girés cap a mi, pot ser perquè ells eren més fanàtics dels Rolling Stones que dels de Liverpool.

La trucada era d'un fix desconegut, que començava per 91; de Madrid, vaig pensar, segur que seria una trucada publicitària, però en contestar em van dir que em passaven amb el senyor "Baker", soci del despatx nord-americà "Francis & Drake" que liderava la delegació espanyola, amb el qual ja havia tingut ocasió de col·laborar algun altre cop en assumptes "privats", que era la seva i la meva especialitat, ja que, de tant en tant, aquests despatxos grans demanen la col·laboració d'advocats locals per alguna qüestió menor i no haver de desplaçar-se des de Madrid o bé, com un dia un d'ells em va explicar, per prevenir alguna "alcaldada".

Ens vam saludar i després de les cortesies de rigor vam anar per feina i em va informar que necessitava la meva intervenció en un assumpte penal, assistint una persona detinguda en els Mossos per una mena de baralla amb lesions.

Això em va estranyar força, ja que es tractava d'un bufet mercantil, tot i que aquests grans despatxos que assessoren grans empreses, entitats financeres i potents fortunes, solen tenir alguns nínxols en altres especialitats, i sempre pot sortir la necessitat de defensar criminalment alguna persona "VIP".

Em va dir que es tractava d'un "key client" que necessitava assistència legal urgent. Pels que no estiguin familiaritzats amb aquesta paraula, que també utilitzen els bancs, es tracta de clients preferents, amb drets especials, que poden sol·licitar els serveis dia i nit, qualsevol dia de l'any i a qualsevol lloc del món. Òbviament, aquests privilegis "valen pasta", vaig pensar, però és que cal pagar els vestits italians, com els que porten els advocats de "Suits" o d'altres sèries nord-americanes d'èxit, on van sempre de vint-i-un botons.

Bé, tot i que no era la meva especialitat, vaig decidir acceptar l'encàrrec, fent cas d'aquelles paraules de la meva mare que diu que "és igual treballar que fer feina", i tot seguit li vaig preguntar el nom d'aquesta persona, i aquí van començar les meves sorpreses.

Em va dir que no coneixia el seu nom, que aquest client tenia una targeta especial del despatx amb un número xifrat (9899), que els Mossos hi havien contactat per dir-les que tenien una persona no identificada amb aquest document i un número de telèfon, per si en podien facilitar la identitat, fet que va activar la seva intervenció i de retruc la trucada que ara estava rebent, amb l'encàrrec "*ad literram*" d'anar als Mossos d'Onze de Setembre de Lleida i fer-me càrrec de la defensa d'aquesta persona, en lloc de designar-li un advocat d'ofici.

Vaig avisar al despatx que me n'anava als Mossos i que ja veuríem quan arribaria, i tot seguit vaig agafar el cotxe per atansar-me, si les infinites obres de Lleida m´ho permetien, fins a la comissaria, on vaig arribar i aparcar ben a prop, això si en zona blava, que "pagant Sant Pere canta".

Vaig entrar a la comissaria i m'adreço a l'agent dels Mossos que estava a la garita de vidre, a la que vaig explicar que venia a veure a un detingut del qual no sabia el nom, però que tenia un número (9899) i, per sorpresa meva, la que no es va sobtar va ser ella, ja que estava avisada que vindria.

Em va dir que esperesa a la saleta d'espera que hi ha al hall, que semblava un guirigall de tantes persones que hi havia, motiu pel qual vaig adreçar-me novament a la mossa i dir-li que estaria fora esperant fumant un cigarret, guanyant-me una mirada de disgust, no sé si perquè no li agradava la gent que fumava o perquè l'obligava a sortir a fora a buscar-me i feia bastant de fred.

Al cap d'uns deu minuts d'espera va sortir a buscar-me un caporal i em va portar cap a un despatxet, en lloc de ferho escales avall, cap a les garjoles, com seria el normal, i em va preguntar "innocentment" qui era el meu client, a lo qual vaig respondre que no ho sabia, i com havia rebut l'encàrrec a través del prestigiós despatx internacional, cosa que ells ja sabien d'antuvi.

TORNAR AL SUMARI

També em va dir que calia saber la seva identitat abans de rebre-li declaració i que el detingut no portava documentació (això no em va estranyar gens, de moment, ja que passa sovint i malauradament la costa del Mediterrani acull força cossos no identificats), a lo que li vaig respondre que li preguntessin a ell, però va ser aleshores que em va dir que no deia ni "mu", que no parlava. Vaig respondre irònicament que tot detingut té dret a estar en silenci, com deien a les pel·lícules.

Tampoc havien aconseguit saber la seva identitat per les seves empremtes dactilars o per la seva foto, ni a nivell nacional, ni amb la Europol, després de pràcticament exhaurir el termini dels habeas corpus, i que, donada la possible gravetat dels fets, això podia suposar que el Jutge acordés el seu empre-sonament, a lo qual vaig encongir-me d'espatlles, li vaig demanar que anéssim per feina i que ja veuríem.

Llavors sí que em van conduir cap a les garjoles, van obrir la porta de ferro blava i em van introduir en un d'aquells petits despatxos que feia un cert temps que no xafava, on vaig demanar "l'atestat", a la vegada que els vaig dir que volia parlar amb el client abans de la declaració, com era habitual i de dret.

Els fets pels quals estava acusat eren bastant corrents (lesions doloses greus) i "certificats" per les càmeres de seguretat de les cases de la urbanització de luxe que hi ha als afores de Lleida, enfocades al carrer per veure qui volta per allà i evitar robatoris o altres incidències (actuant en lloc de serenos del segle XXI), tot i que, cal dir, que les imatges de les quals després us parlaré no eren del tot perfectes per culpa de la boira de la nit dels successos.

Eren les dues de la matinada i el "senyor X" (li direm així) anava caminant des de les cases de la urbanització amb direcció al centre, amb un abric fosc amb caputxa al cap, a pas lleuger, però sense córrer, i les mans a la butxaca, amb aparent normalitat.

Minuts abans una patrulla "secreta" dels Mossos havia localitzat en "Maki", que és com es coneixia a un xoriço local (perquè després diguin dels estrangers, quan aquí també tenim la nostra "fauna autòctona"!), amb nombrosos antecedents penals i condemnes per delictes de sang, que havia tret el seu malnom del protagonista d'aquella rumba que es titulava "Maki Navaja", ja que tenia afició per certs estris "made in Albacete", tot i que ell portava una gorra (i no era pel sol) en lloc d'un barret:

" …Las manos siempre en los bolsillos de su gabán.

Pa' que no sepan en cuál de ellas lleva el puñal

Usa un sombrero de ala ancha de medio lao'

Y zapatillas por si hay problemas salir bolao'…"

Però la patrulla va perdre de vista al xoriço, ben segur perquè aquest alguna cosa es va ensumar donada la seva experiència, amb lo qual, segons vaig saber més tard, van donar part del fet per la ràdio a fi de tractar de localitzar-lo, ja que se'n malfiaven, tot i que pensaven que devia anar a aixoplugar-se a un xalet d'okupes que hi ha als afores, que pertanyia actualment a algun banc i que ara era "patrimoni comú".

El "senyor X" va enfilar un d'aquells carrers amb nom d'arquitecte, empegat a les parets dels xalets, desert, sense saber que uns metres més enllà, entre dues furgonetes grans es trobava amagat en "Maki", que havia escoltat les seves passes i pensava que fotria el pal a aquell *"atontat"* per arrodonir la nit.

I com el protagonista de la cançó, "*puñal en mano le fue pa' encima*" del "senyor X" quan estava a tot just a un metre i mig. El ganivet precedia al xoriço i apuntava a la panxa del meu misteriós client (realment no sabem amb quina intenció), que tot d'una va treure les mans de la butxaca, copejà com un llampec, primer el puny de l'atracador, fent-li perdre el ganivet, i després al coll, fent que caigués estès a la vorera, posant la mà a la gola com si s'estigués ofegant (realment s'estava ofegant) i amb els ulls ben oberts, amb una cara que deia "no m'ho puc creure".

En dècimes de segons van aparèixer dos cotxes dels Mossos, el "secreta" i un altre d'oficial, un per cada cap del carrer (que no tenia més sortides), van encendre les sirenes i van baixar tot d'una diversos agents amb les pistoles a la mà, apuntant al "senyor X", i ordenant-li que es quedés quiet amb les mans enlaire, cosa que va fer, sense que sembles esverat per la situació.

La policia el va escorcollar i no va trobar al lloc cap arma més enllà de la navalla d'en "Maki", que estava oberta a terra, a la vegada que tractaven de reanimar al xoriço maldestre, i trucaven al 112, ja que la cosa semblava greu. Un va anar a parar a la comissaria, sense dir paraula (tot i que semblava entendre-ho tot, em digueren) i l'altre a l'Arnau, amb pronòstic reservat.

I va passar com diu la cançó:

"Y créanme gente que aunque hubo ruido nadie salió.

No hubo curiosos, no hubo preguntas nadie lloró"…

Bé, ja estem a comissaria i el "senyor X" no respon a cap pregunta, en cap idioma; a sobre se li troba 450,00 € en bitllets de 50 €, un bitllet d'AVE cap a Madrid per aquella matinada, un telèfon de prepagament únicament amb el número del despatx d'advocats, una targeta amb saldo de 3.000,00 € com aquelles de regal, i la targeta del despatx d'advocats. Res més.

Li prenen les empremtes i les fotos habituals i no es pot esbrinar la seva identitat i tota la resta ja ho sabeu. Trucada al despatx d'advocats de Madrid...

Quan me'l van portar el vaig observar detingudament i vaig veure un home d'uns trenta anys, al voltant d'un metre noranta, ben plantat, amb els ulls blaus i cabells clars i curts, amb la barba d'un parell de dies, que semblava de raça eslava. La roba era de bona qualitat, arrugada i una mica bruta, segurament degut a l'estada a la garjola.

Vaig saludar-lo amb una inclinació de cap (que sembla que tothom pot entendre) i li vaig començar a parlar en castellà (era poc probable que entengués el català), li vaig dir el meu nom, l'encàrrec rebut... I no va respondre res.

Vaig pensar que no em comprenia, que era estranger, i vaig parlar-li primer en francès (el que vam estudiar els

de l'EGB) i després amb anglès... Res de res, tot i que semblava que m'entenia. Collons!!, vaig pensar, una cosa és que no declari als Mossos i una altra és que no parli amb mi. El món està ben girat, que diria una altra cançó.

Vaig cridar al caporal que m'havia atès, que va vindre amb un adlàter, i li vaig preguntar quin idioma parlava el detingut i em van tornar a dir que amb ells no havia parlat, que ja m'ho havia explicat, que no en tenien ni idea i que ho havien provat amb diversos idiomes, inclòs amb el company que parlava rus i altres llengües de per allà, sense cap resultat. També l'havien portat al metge per veure si tenia alguna lesió que li impedís de parlar o alguna cosa semblant (un estat de shock)... i res.

Vaig demanar tornar a estar sol amb el "senyor X" i li vaig explicar amb castellà i amb anglès la situació, que en tot cas no declararíem i que aniríem davant del Jutge, on potser seria millor fer-ho, ja que per mi la situació de llegítima defensa semblava evident, i el no identificar-se i declarar podria ser un motiu de presó preventiva per falta d'arrelament i una por lògica al fet que desaparegués.

Em va mirar i va semblar que ho comprenia, però a la fi, sense voler faltar al respecte a ningú, em semblà tal com fan els gossos intel·ligents, que et miren, pareix que ho comprenen quasi tot (fins i tot tenen algunes habilitats superiors a les dels humans), però no diuen paraula.

Vaig dir al caporal que el meu client no declarava i vaig suggerir que firmaria amb la seva empremta dactilar. Ens vam acomiadar i els Mossos em van dir que l'endemà al matí passaria a disposició judicial.

Quan vaig sortir de la comissaria vaig trucar al meu col·lega de Madrid i li vaig explicar la situació, que tot semblava un cas de llegítima defensa clar, on serà important saber com quedaria el nostre xoriço local, tot i que el pronòstic probable era que l'afectació de l'artèria caròtida no seria greu, més enllà de fer-li perdre el coneixement una bona estona, i el problema es reduïa bàsicament a conèixer la identitat del nostre client, a lo que ell em respongué que no m'ho sabia (podia) dir, que em limités a assistir-lo al Jutjat, i que per això m'enviarien un "guió" a fi de defensar-lo davant d'una hipotètica petició pel Fiscal de presó preventiva, com així va fer.

L'endemà vaig anar al Jutjat de Guàrdia i vaig recollir còpia de les actuacions, on figuraven els fotogrames de les càmeres de seguretat (després vam veure tots plegats el vídeo amb les imatges recollides pels Mossos) i vaig demanar entrevistar-me amb "senyor X" a les garjoles, on amb total serenitat va continuar amb el seu silenci, i jo no vaig insistir, seguint les instruccions rebudes. Ell, veient certa sorpresa als seus ulls, mostrava més atenció al llibre de "El petit Príncep" que jo portava al maletí, entre els meus papers, per anar llegint mentre esperava les hores que romangués als passadissos del Jutjat, que al que jo li deia o a la seva detenció.

Un cop dintre el Fiscal, que era un "veterano" i que coneixia també al "Maki" d'altres guàrdies, em va taral·lejar unes altres estrofes de la cançó que va fer popular el difunt "Gato Pérez",

"La vida te da sorpresas, sorpresas te da la vida ay Dios

Pedro navajas matón de esquina

Quien a hierro mata, a hierro termina…"

Minuts després en demanà la presó provisional pel risc de desaparició del "senyor X" i fins que s'aclarís la situació medica d'en "Maki", tot i que millorava i que repetia als Mossos que no recordava res i que aquella nit ell se n'anava cap a casa a dormir.

En tot cas el Jutge (també estranyat pel silenci del detingut) va fer cas al Fiscal i no a mi, tot i que em semblava que era qüestió de ficar un recurs i que ben aviat el client estaria al carrer, cosa que li vaig explicar al "senyor X" mentre, emmanillat, s'ajupia a signar amb el dit els papers que el funcionari li ficava davant a la seva taula.

Li vaig donar la mà per acomiadar-me i la va encaixar. Va ser la darrera vegada que vaig veure. Al cap de poques hores em trucava la policia per dir-me que el "senyor X" s'havia fugat del furgó i que no sabien com havia obert les manilles (havien trobat un clip dintre del vehicle que semblava que havia pogut pispar del Jutjat) i havia reduït als Mossos sense fer-los pràcticament mal (també els havia deixat sense coneixement, però de forma breu) i havia arrancat a córrer, sense localitzar-lo.

Jo els vaig dir que no podia ajudar-los (realment no sabria com fer-ho, a més del meu deure de secret professional) i vaig córrer a trucar a l'advocat de Madrid que no semblà massa sorprès i em va dir que me n'oblides i els passés la minuta per la meva feina, cosa que vaig fer.

L'endemà els diaris n'anaven plens de la notícia i alguns al carrer feien broma que una cosa és que no trobessin a aquell senyor que viu a Waterloo i una altra és que als Mossos se'ls fugues un pres comú (a mi, en realitat, no em semblava gens "comú").

Una setmana més tard, el diari portava una altra notícia sorprenent. El Jutge havia ordenat l'entrada a un xalet d'una urbanització luxosa de Lleida que em resultava familiar i havien trobat dues persones mortes que procedien d'un país de l'est, líders d'un important grup d'una màfia de per enllà, l'una per un cop destre al clatell d'algun tipus d'art marcial, tombat al terra del menjador de la casa, i l'altra escanyada amb una comba, estès al gimnàs que hi havia al soterrani mentre sembla que feia esport. Sense empremtes i sense pistes de moment, segons fons policials.

La investigació feia mesos que estava en marxa i se cercava una xarxa internacional de delinqüents que tractaven amb drogues, armes, tràfec de persones i qualsevol cosa que pugueu imaginar dintre de la delinqüència d'alt nivell, que havia vingut des de la Costa del Sol a Lleida per fugir de la policia i amagar-se (pot ser fent cas de l'eslògan que diu que la boira de Lleida "fa màgia"). Davant de la falta de resultats d'una vigilància policial discreta i amb l'absència de moviments a la casa el Jutge va ordenar l'entrada i registre amb aquest resultat.

L'informe forense, deia el diari, havia dictaminat que els individus feia una setmana que estaven morts, aproximadament, i jo vaig pensar... el que tu. I també ho devien pensar els Mossos perquè em van trucar "a veure si picava" per preguntar-me si havia pogut contactar amb el meu client, i que li fes saber que en "Maki" se n'havia sortit bé de l'ensurt, i que prometia a tothom que el sentia que era un home nou, redimit i que mai més tornaria a delinquir (igual que Sant Pau quan va caure al terra ferit per una llum Divina).

Al cap d'uns dies vaig rebre a casa un paquet que anava al meu nom, com sol passar amb les compres en línia, però jo no havia encarregat res. Com era Nadal pensava que era algun regal sorpresa que m'havia cagat la "Tronca", tot i que venia de París, i en obrir-lo vaig trobar-me amb un exemplar de "El petit Príncep" en castellà, luxosament editat i amb uns dibuixos preciosos.

El paquet no tenia remitent, però jo prou m'imaginava qui l'enviava, tot i no saber, ni mai sabria "el nom de la rosa", com li passà a aquell personatge meravellós de la novel·la d'en Umberto Eco, ni d'on venia, "su origen no sé, pues no le tiene" (com diu un poeta espanyol clàssic). Tampoc sé com va arribar a saber la meva adreça particular, però no vaig tenir por del sicari, tot i conèixer el que podia arribar a fer.

Poques persones fins ara saben això que us conto i algú es preguntarà que se n'ha fet del llibre que tot col·leccionista d'elit li agradaria tenir a la seva biblioteca. Està al fons d'un armari, sense tornar-lo a obrir, en la mateixa caixa en què va arribar, i de tant en tant, quan m'assento a Lo Marraco a fer un cafè em pregunto si he de llançar-lo o no.

Lleida, 7 de gener del 2026

TORNAR AL SUMARI

Terminologia bàsica de dret administratiu: errors comuns

No diem/escrivim...	*sinó...*
~~**agotar**~~ la via administrativa	**exhaurir** la via administrativa **posar fi** a la via administrativa *Nota: encara que en algunes normes oficials s'observi l'ús d'"agotar', cal utilitzar de forma preferent els verbs 'exhaurir' i 'posar fi'.*
~~**apercebiment**~~ *(sanció disciplinària imposada a un funcionari per una infracció lleu)*	**advertència**
~~**arxiu**~~ d'un expedient administratiu *(acció d'arxivar)*	**arxivament** d'un expedient administratiu
~~**be**~~ de domini públic *(element patrimonial, bé econòmic)*	**bé** de domini públic *Nota: el terme 'bé' manté l'accent diacrític en singular i també en plural (béns de domini públic).*
jurisdicció ~~**contenciosa-administrativa**~~	jurisdicció **contenciosa administrativa** *Nota: s'escriu sense guionet.*
informo favorablement **la modificació** de ...	**informo** favorablement **sobre la modificació** de...
(l') ~~**a**~~dministració pública	l'**A**dministració pública l'**A**dministració instructora però **les a**dministracions públiques l'**a**dministració competent una **a**dministració pública *Nota: el nom 'administració' s'escriu amb majúscula inicial quan designa una institució concreta o bé un conjunt d'òrgans concrets; però s'escriu en minúscula quan designa una administració indeterminada o bé s'expressa en plural.*
lesivita~~**d**~~	lesivita**t**
Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de ~~**P**~~rocediment ~~**A**~~dministratiu ~~**C**~~omú de les ~~**A**~~dministracions ~~**P**~~úbliques	Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de **p**rocediment **a**dministratiu **c**omú de les **a**dministracions **p**úbliques *Nota: s'escriuen en minúscula els noms comuns que integren les denominacions de les normes.*
procediment d'~~**apremi**~~	procediment de **constrenyiment**
Sala ~~**de lo Contenciós Administratiu**~~	Sala **Contenciosa Administrativa**
~~**subsanar**~~ ~~**subsanació**~~	**esmenar** **esmena**
~~**tasa**~~ administrativa	**taxa** administrativa
~~**taula**~~ de contractació	**mesa** de contractació

TORNAR AL SUMARI

La denominació de les seccions i sales en la jurisdicció contenciosa administrativa

A l'hora de denominar les seccions i sales d'un tribunal, recordem que és incorrecte utilitzar la construcció castellana *de lo o la seva traducció *d'allò per fer referència als assumptes que tracta una secció o sala. Per exemple: seccions *de lo contenciós administratiu, Sala *d'allò Contenciós Administratiu. Al seu lloc, cal utilitzar simplement adjectius, els quals se separen amb un espai i no un guionet. Així, diem seccions contencioses administratives o Sala Contenciosa Administrativa.

Pel que fa a l'ús de les majúscules i minúscules, quan ens referim a seccions o sales de forma genèrica, la seva denominació s'escriu amb minúscula inicial (sales contencioses administratives); en canvi, si ens referim a una secció o sala concretes, tots els elements de la denominació s'escriuen amb majúscula inicial (la Secció Contenciosa Administrativa del Tribunal d'Instància de Barcelona).

Servei Lingüístic del CICAC
[Data d'elaboració: març 2026]

Fonts:
Diccionari de dret administratiu (TERMCAT)
Criteris de traducció de textos normatius (Direcció General de Política Lingüística)

TORNAR AL SUMARI

Aquest dibuix, nascut de l'humor i de la ploma del **Fiscal Eduardo Piedrabuena León**, traspassat el passat 19 de juliol, formava part del darrer conjunt d'acudits d'«humor jurídic» que va fer arribar a «Lo Canyeret».

Amb el seu enginy, la seva mirada particular i la capacitat de trobar l'humor en el nostre dia a dia professional, durant anys va posar una nota de complicitat i de bon humor a les pàgines de la nostra revista.

Avui publiquem aquest darrer dibuix en la seva memòria, com un petit homenatge i, sobretot, com a mostra del nostre agraïment per tots aquests anys de col·laboració, generositat i estima envers «Lo Canyeret».

Ens quedarà el seu humor, però també el record de la persona que hi havia darrere de cada traç.

El nostre més sentit condol a la seva família i persones properes.

TORNAR AL SUMARI